

WPROWADZENIE	4
I. DIAGNOZA OBECNEGO STANU POWIATU ŁUKOWSKIEGO	7
I.1. PRZSTRZEŃ I ŚRODOWISKO	7
I.1.1. Umiejscowienie powiatu w województwie i kraju	7
I.1.2. Charakterystyka sieci osadniczej	10
I.1.3. Opis zasobów naturalnych	12
I.1. 4. Opis zasobów kulturowych.....	14
I.1.5. Identyfikacja podstawowych problemów	19
I.2. SFERA SPOŁECZNA	20
I.2.1. Demografia.....	20
I.2.2. Rynek pracy. Poziom wykształcenia.....	24
I.2.3. Uczestnictwo w kulturze	27
I.2.4. Identyfikacja podstawowych problemów	28
I.3. SFERA GOSPODARCZA	29
I.3.1. Główni pracodawcy	29
I.3.2. Struktura podstawowych branż gospodarki	29
I. 3.3. Ilość podmiotów gospodarczych.....	36
I. 3.4. Identyfikacja podstawowych problemów	37
I. 4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	38
I. 4.1. Komunikacja	38
I. 4.2. Ochrona środowiska.....	39
I.4.3. Identyfikacja podstawowych problemów	43
I.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	43
I.5.1. Edukacja	43
I.5.2. Sport.....	46

I.5.3. Kultura.....	48
I.5.4. Ochrona zdrowia.....	49
I.5.5. Identyfikacja podstawowych problemów	49
I.6. ZARZĄDZANIE	50
I.6.1. Możliwości budżetowe	50
I.6.2. Planowanie strategiczne (opracowane programy średnio i długookresowe)	51
I.6.3. Jednostki organizacyjne powiatu	51
I.6.4. Kapitał społeczny	52
I.6.5. Ranking gmin	56
I.6.6. Identyfikacja podstawowych problemów	58
I.7. ANALIZA SWOT – POWIAT ŁUKOWSKI	58
I.7.1. Analiza SWOT	58
I.7.2. Mocne strony - wnioski	60
I.7.3. Słabe strony - wnioski.....	62
I.7.4. Szanse - wnioski	64
I.7.5. Zagrożenia - wnioski	65
II. CZĘŚĆ STRATEGICZNA	68
II. 1. MISJA I WIZJA POWIATU ŁUKOWSKIEGO, CELE GŁÓWNE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	68
II. 1.1. Misja Powiatu Łukowskiego do roku 2015.....	68
II. 1.2. Wizja Powiatu Łukowskiego do roku 2015	69
II.1.3. Cele główne	71
II.1.4. Cele operacyjne	72
II.1.5. Działania	73
II.2. ZGODNOŚĆ ZE STRATEGICZNYMI DOKUMENTAMI.....	81
II.2.1. Dokumentacja strategiczna wyższego rzędu	81

II.2.2. Dokumenty strategiczne powiatu	86
II.3. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII	89
II.4. KONTROLA. SPOSÓB SKUTECZNEJ WERYFIKACJI DZIAŁAŃ, ICH WPŁYWU NA REALIZACJĘ STRATEGII.....	90
II.5. OPIS KONSULTACJI SPOŁECZNYCH.....	92
II.6.WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY	94

WPROWADZENIE

Polska stając przed niewątpliwie korzystnymi uwarunkowaniami politycznymi i gospodarczymi w najbliższych latach otrzymała ogromną szansę rozwoju. Znaczne środki, jakie w najbliższych latach pozostaną w dyspozycji samorządu pozwolą, albo na wykorzystanie szansy rozwoju jednym jednostkom samorządu terytorialnego, w przypadku zaś niewykorzystanej szansy pogłębią jeszcze różnice pomiędzy poszczególnymi regionami, powiatami, gminami. **Opracowanie strategii ma za cel takie zdiagnozowanie stanu obecnego by możliwa była do wyznaczenia najlepsza, najbardziej optymalna droga dla rozwoju Powiatu Łukowskiego.** W ramach niniejszej Strategii nacisk został położony równomiernie na szybki rozwój, ale i wyrównywanie różnic pomiędzy poszczególnymi terenami wchodzącymi w skład powiatu. Jednocześnie wskazane potrzeby przez mieszkańców gmin, radnych, przedstawicieli organizacji społecznych i jednostek organizacyjnych samorządu zostały zebrane stanowiąc wskazanie, co do potrzeb mieszkańców i sposobów ich realizacji.

Opracowanie Strategii Powiatu Łukowskiego łączy w sobie z jednej strony konieczność realizacji celów strategicznych zarysowanych w Strategii Rozwoju Kraju i Strategii Rozwoju Województwa z drugiej strony zarysowuje aspiracje lokalnej społeczności Powiatu Łukowskiego. W związku z koniecznością realizacji w jednej strategii zarówno operacyjnego, możliwego do wykonania i zmierzania efektów planu dla samorządu powiatowego z drugiej zaś strony ogólnych ram dla samorządów niższego rzędu – gmin, **strategia składa się z dwóch odmiennie skonstruowanych elementów. Pierwszy element to plan operacyjny dla Powiatu Łukowskiego.** Poczynając od misji, a skończywszy na działaniach odnosi się on do jednostki samorządu terytorialnego i jej jednostek zależnych. Od poziomu celów operacyjnych do poziomu działań opis opiera się o wartości liczbowe, co umożliwi późniejszą realizację strategii. **Drugi element to ogólne ramy dla samorządów niższego rzędu** – są one zawarte w sformułowanych ogólnie (z powodu braku rzeczywistego wpływu na realizację) misji, celów głównych i uwag do misji i celów głównych. Od tego poziomu operacyjne plany strategiczne będą zawarte w strategiach poszczególnych gmin.

Strategia składa się z **najważniejszych segmentów**:

1. **Diagnozy stanu obecnego** przygotowanej w ujęciu dynamicznym z rozpoznaniem wszelkich obszarów. Diagnozę zamyka dokonany ranking gmin wchodzących w skład powiatu i ich pozycji w regionie.
2. **Analizy SWOT** - jako głównego narzędzia podsumowującego diagnozę, ale także będącego wstępem do sformułowania misji, celów głównych i operacyjnych przy wykorzystaniu szans i mocnych stron oraz w celu eliminacji zagrożeń i słabych stron.
3. **Sformułowanej misji, celów głównych, operacyjnych i działań** ujętych liczbowo na poziomie operacyjnym. Cele operacyjne i działania są konkretnym nakazem realizacji dla samorządu powiatowego. W tabeli działań dla celów operacyjnych ujęto źródło finansowania, sposoby kontroli oraz wykonawców poszczególnych działań.
4. **Strategia w osobnym rozdziale odnosi się do planów strategicznych** wyższego rzędu w szczególności do stopnia i zakresu realizacji celów i priorytetów zarysowanych w tych planach. Odniesienie obejmuje także odniesienie do planów i programów powiatowych.
5. W ramach strategii został przyjęty **mechanizm umożliwiający monitorowanie i kontrolę stanu wykonania** celów operacyjnych, co spowoduje, że strategia jako plan operacyjny zostanie w całości wykonana.
6. Załącznikiem do strategii jest również wieloletni plan inwestycyjny obejmujący jednak tylko inwestycje realizowane w pierwszej kolejności. Szczegółowy plan inwestycji zostanie przyjęty w formie strategii inwestycyjnej, transportowej i promocyjnej.

Strategia została przygotowana w sposób umożliwiający bieżące korekty i zmiany pozostawiając miejsce dla szczegółowego opisu działań w obszarach – inwestycyjnym, promocyjnym, transportowym. Obszary te zostaną dopracowane w formie zdecydowanie bardziej szczegółowej ponieważ pozostawiają najwięcej miejsca dla innowacji.

Wizja Powiatu Łukowskiego w roku 2015 to nowoczesny przyjazny mieszkańcom teren z rozwiniętą infrastrukturą drogową, techniczną, ochrony środowiska. To powiat posiadający produkt turystyczny, kulturalny, promocyjny, zamieszkiwany przez aktywnych wykształconych ludzi pozostających w swoim miejscu zamieszkania, a pracujących na

terenie powiatu. Mieszkańcy powiatu są otwarci na inne regiony i powiaty, a nowoczesna gospodarka i infrastruktura umożliwia im konkurowanie z przedsiębiorcami z terenu całego kraju, UE i zagranicy. Dzięki stabilnemu rozwojowi wyeliminowane zostają tereny zdegradowane i zagrożone problemami strukturalnymi.

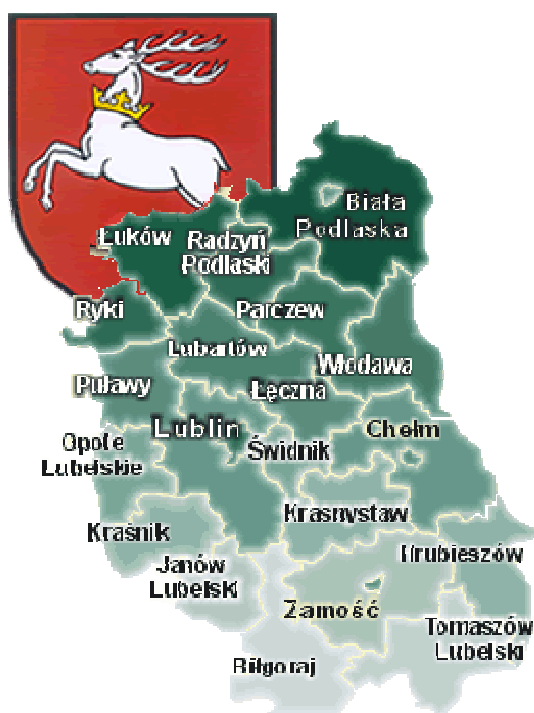
Jako lokalna społeczność, Rada Powiatu, Zarząd Powiatu dostrzegając szanse jakie stoją przed powiatem łukowskim przyjmują niniejszą strategię.

I. DIAGNOZA OBECNEGO STANU POWIATU ŁUKOWSKIEGO

I.1. PRZSTRZEŃ I ŚRODOWISKO

I.1.1. Umiejscowienie powiatu w województwie i kraju.

Rys 1. Podział administracyjny województwa lubelskiego

Powiat Łukowski utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej położony jest w województwie lubelskim. Jego siedzibą jest miasto Łuków.

Powiat łukowski położony jest w północno – zachodniej części województwa lubelskiego, granicząc z powiatami ryckim, lubartowskim, radzyńskim i bialsko-podlaskim ziemskim. Położenie przy granicy z województwem mazowieckim powoduje, iż od północy i zachodu powiat łukowski graniczy także z powiatami garwolińskim i siedleckim ziemskim położonymi w województwie mazowieckim. Przez teren powiatu

przebiega międzynarodowy szlak kolejowy Berlin – Moskwa, na odcinku krajowym Warszawa – Terespol oraz planowana autostrada A-2. Odległość z Łukowa do Lublina wynosi 90 km.

Źródło: www.lubelskie.pl

Położenie geograficzne powiatu na krańcach województwa lubelskiego i mazowieckiego pozwala powiatowi korzystać zarówno z bliskości Mazowsza jak i Lubelszczyzny. Z jednej strony bowiem bliskość Siedlec i Warszawy

stwarza możliwości rozwoju właśnie w tym kierunku z drugiej zaś peryferyjne położenie w stosunku do Lublina umożliwi przyciąganie innych słabszych ekonomicznie powiatów z terenu woj. lubelskiego. Położenie geograficzne powoduje, iż gminy powiatu znajdowały się zarówno w strefach wpływu dzisiejszego woj. mazowieckiego (dawne woj. siedleckie) jak i woj. lubelskiego. Położenie gospodarcze determinowało, więc integrację z obszarami odmiennymi dzisiaj administracyjnie.

Rys.2. Podział administracyjny powiatu łukowskiego

Źródło: www.gminy.pl

W skład Powiatu Łukowskiego wchodzi 11 gmin – dwie gminy miejskie oraz dziewięć gmin wiejskich:

- gminy miejskie: Łuków, Stoczek Łukowski
- gminy wiejskie: Adamów, Krzywda, Łuków, Serokomla, Stanin, Stoczek Łukowski Trzebieszów, Wojcieszków, Wola Mysłowska

Powiat Łukowski znajduje się w północnej części województwa lubelskiego i graniczy z województwem mazowieckim. Jego powierzchnia wynosi 1 394,09 km², co stanowi 5,55 % powierzchni województwa.

Obszar Powiatu Łukowskiego stanowi pewną całość geograficzną, tzw. Wysoczyznę Łukowską w obrębie Niziny Mazowieckiej, zwanej Małym Mazowszem. Położony na głównych wododziałach: Wisły – Wieprza i Wieprza – Bugu, przedstawia lesiste i bagniste równiny wzniesione na 150 – 200 m n.p.m. Monotonię krajobrazu ożywiają resztki moren czołowych z okresu lodowcowego. Zasadniczo jest to teren równy położony jednak stosunkowo wysoko. W okolicach Stoczka Łukowskiego wzniesienia dochodzą do 206 m n.p.m.

Powierzchnia powiatu łukowskiego wynosi 1394,2 km² (dane GUS, 2007r.), co stanowi 5,55 % całości powierzchni województwa lubelskiego.

Obszar poszczególnych gmin i miast oraz procentowy udział gmin i miast w powiecie łukowskim przedstawia tabela.

Tabela 1 Obszar gmin powiatu łukowskiego

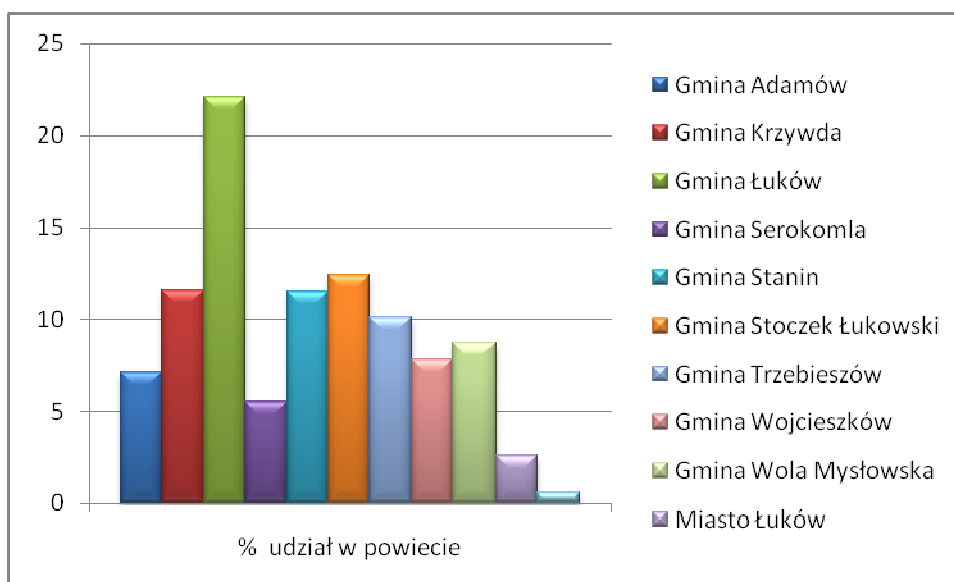
Nazwa Gminy	Powierzchnia obszaru km ²	% udział w powiecie
Gmina Adamów	99	7,1
Gmina Krzywda	161	11,6
Gmina Łuków	308	22,1
Gmina Serokomla	77	5,5
Gmina Stanin	160	11,5
Gmina Stoczek Łukowski	173	12,4
Gmina Trzebieszów	140	10,1
Gmina Wojcieszków	109	7,8
Gmina Wola Mysłowska	121	8,7
Miasto Łuków	36	2,6

Miasto Stoczek Łukowski	9	0,6
Razem	1393	100

Źródło: www.stat.gov.pl

Największą powierzchnię powiatu zajmuje Gmina Łuków - ponad 22%. Najmniejsza powierzchnia to miasto Łuków 2,6% i miasto Stoczek Łukowski 0,6%. Udział pozostałych gmin w obszarze powiatu waha się w granicach 10%.

Wykres 1 Procentowy udział gmin i miast w powiecie łukowskim

Źródło: www.stat.gov.pl

I.1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

Na terenie powiatu zamieszkiwało na dzień 31.12.2007 r. 107.997 osób tj. najmniej w ciągu ostatnich czterech lat. W miastach Łuków i Stoczek Łukowski zamieszkiwało mniej niż 1/3 ludności powiatu.

Ludność Powiatu Łukowskiego oraz procentowy udział ludności miast i gmin

w powiecie łukowskim przedstawia tabela (dane GUS, 2005r.).

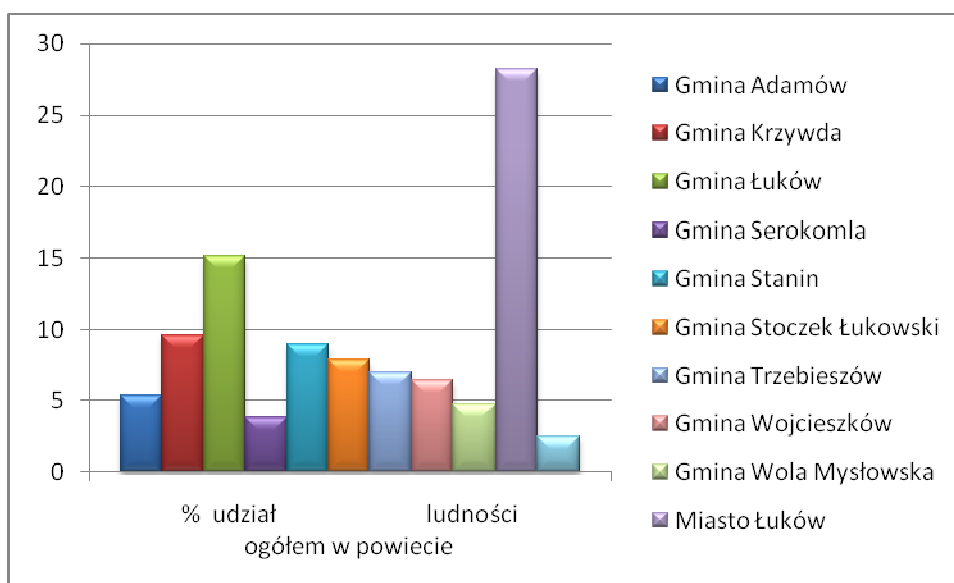
Tabela 2 Ludność powiatu łukowskiego wg faktycznego miejsca zamieszkania

Nazwa Gminy	Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania w powiecie			% udział ludności ogółem w powiecie
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	
Gmina Adamów	5.820	2.862	2.958	5,4
Gmina Krzywda	10.401	5.242	5.159	9,6
Gmina Łuków	16.522	8.349	8.173	15,2
Gmina Serokomla	4.183	2.035	2.148	3,9
Gmina Stanin	9.807	4.963	4.844	9
Gmina Stoczek Łukowski	8.611	4.375	4.236	7,9
Gmina Trzebieszów	7.612	3.884	3.728	7
Gmina Wojcieszków	7.024	3.589	3.435	6,5
Gmina Wola Mysłowska	5.261	2.668	2.593	4,8
Miasto Łuków	30.612	14.809	15.803	28,2
Miasto Stoczek Łukowski	2.718	1.337	1.381	2,5
Ogółem	108.571	54.113	54.458	100

Źródło: www.stat.gov.pl

Analiza demograficzna wskazuje na miasto Łuków jako zdecydowanego lidera pod względem liczby ludności. Jednocześnie Gminy Adamów, Serokomla, Miasto Stoczek Łukowski posiadają zdecydowanie najmniejszy potencjał demograficzny.

Wykres 2 Ludność powiatu łukowskiego wg faktycznego miejsca zamieszkania

Źródło: www.stat.gov.pl

I.1.3. Opis zasobów naturalnych

Miasto Łuków. Łuków leży na Równinie Łukowskiej nad rzeką Krzną, przy największym w środkowowschodniej Polsce kompleksie leśnym Kryńszczak, stanowiącym potencjalne zaplecze rekreacyjno - wypoczynkowe.

Dodatkową atrakcją turystyczną stanowi, znajdujące się w Łukowie, a jedyne w Europie Środkowej, stanowisko geologiczne amonitów jurajskich, przetransportowanych przez lądolód z północnej Europy.

Gmina Łuków. Urozmaiceniem typowo równinnego terenu gminy są nieliczne żwirowo - piaszczyste pagórki i wydmy. Wartościami przyrodniczymi są kompleksy leśne, które ze względu na bogactwo flory i fauny zostały włączone do Łukowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Radzyńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Najcenniejszymi obszarami przyrodniczymi gminy są:

- Rezerwat geologiczny „Kra Jurajska” - ustanowiony dla ochrony, unikatowego w skali światowej, złoża amonitów,
- Rezerwat „Jata” - który ma na celu ochronę jodły (występują tu wspaniałe bory jodłowe z udziałem świerka i sosny, a także starodrzewy),

- Rezerwat „Topór” stworzony również dla ochrony jodły,
- Rezerwat florystyczny „Las Wagramski” - chroniący stanowisko wawrzynka główkowego.

Gmina Adamów. Gmina Adamów z pięknymi krajobrazami, czystym środowiskiem, dużymi kompleksami leśnymi, a także planowanymi parkami krajobrazowymi: Grabówka i Stawy Adamowskie, ma doskonałą bazę do rozwoju turystyki i agroturystyki.

Gmina Krzywdza. Na terenie gminy jest wiele cennych obiektów przyrodniczych. Pomniki przyrody znajdują się w Radoryżu Smolanym (grupa świerków pospolitych oraz głązy narzutowe w stawie), Krzywdzie (lipa wąskolistna), w Anielinie (sosna czarna i jałowce wirginijskie) i w Podosiu (dęby szypułkowe). Na jej terenie znajduje się obszar źródliskowy rzeki Mała Bystrzyca.

Gmina Stanin. Gmina Stanin obejmuje tereny łagodnie pofałdowane, piaszczyste, urozmaicone przez wały wydymowe, których wysokość osiąga 170, lokalnie 180 m n.p.m. Obszar gminy przecinają doliny dwóch niewielkich rzek: Bystrzyca na północy i Wilokjadki na południu. Walory turystyczno – przyrodnicze gminy podkreśla także obecność na jej terenie 4 pomników przyrody (w okolicach wsi: Stanin, Tuchowicz, Jeleniec i Niedźwiadka).

Miasto Stoczek Łukowski. Bogate walory przyrodniczo – klimatyczne, czyste środowisko, interesująca przeszłość historyczna i kulturowa decydują dziś o atrakcyjności miasta. Malowniczy krajobraz urozmaicają zalesione wzgórza wnoszące się do 200 m n.p.m., rzeka Świder przepływająca wśród bagnistych łąk oraz otoczone pagórkami stawy za Świdrem. Jeszcze w okresie międzywojennym Stoczek Łukowski i okolice nazywany był Szwajcarią Podlaską. Atrakcyjne tereny turystyczno – rekreacyjne mają już niezłe zaplecze (kąpieliska, stawy rybne, miejsca noclegowe).

Gmina Stoczek Łukowski. Położona na Wysoczyźnie Żelechowskiej oraz Równinie Łukowskiej odznacza się zróżnicowaniem krajobrazu, atrakcyjnego pod względem turystyczno-wypoczynkowym również dzięki przepływającej

przez gminę malowniczą doliną rzecze Świder.

Czyste środowisko przyrodnicze, malownicza dolina rzeki Świder to znaczące atuty stwarzające szansę rozwoju rekreacji i turystyki w gminie, która wraz z gminami sąsiednimi podjęła interesującą inicjatywę zorganizowania na swoim terenie konnych baz jeździeckich.

Wola Mysłowska. Do atrakcyjnych pod względem przyrodniczym miejsc na terenie gminy Wola Mysłowska należą:

- dolina Świdra i jego dopływów,
- dolina Wilgi z rozległymi łąkami, kompleksami stawów w okolicach Woli Mysłowskiej i Jarczewa,
- las wilczyński o powierzchni 118 ha

Serokomla. Usytuowana w pasie Nizin Środkowopolskich, na Równinie Łukowskiej, ma mało zróżnicowaną rzeźbę terenu. Malownicze tereny w okolicy Rudy sprzyjają uprawianiu turystyki.

Trzebieszów. W znajdujących się na terenie gminy stadninach można pobierać lekcje jazdy konnej, w pięknych okolicznych lasach słynących z bogactwa runa leśnego - zbierać grzyby, a na terenach łowieckich - organizować polowania. Wędkowaniu sprzyjają czyste wody rzek, przede wszystkim Krzny Północnej. Rzadkie i zanikające gatunki flory leśnej chroni rezerwat przyrody Kania.

Wojcieszków. To, co w XIX wieku stanowiło przeszkodę w rozwoju Wojcieszkowa, czyli lasy i piaski z niewielkimi wzniesieniami, obecnie może być jego atutem. Czyste środowisko przyrodnicze, łagodnie pofałdowany teren, brak uciążliwego przemysłu stwarzają doskonale warunki rozwoju turystyki i wypoczynku. W Małej Bystrzycy, zasobnej nie tylko w różne gatunki ryb, ale nawet w raki, można wędkować, a w lasach zbierać grzyby i owoce leśne.

I.1. 4. Opis zasobów kulturowych

Miasto Łuków. Założony w XII wieku Łuków w 1233 roku był siedzibą kasztelani. Prawo wolnego miasta otrzymał z rąk Kazimierza Wielkiego w

1369 roku, a w 1403 roku Władysław Jagiełło nadał mu prawo magdeburskie. Szczególnego znaczenia nabrało miasto w XVI i XVII wieku, stopniowo tracone w wieku XVIII i XIX (m.in. w wyniku represji władz carskich za udział mieszkańców w powstaniu listopadowym, a następnie styczniowym). Niewątpliwym wpływem na życie społeczności łukowskiej wywarły sprowadzone tutaj w XVII wieku dwa zgromadzenia zakonne: bernardynów (w 1629 roku) i pijarów (w 1696 roku).

O przeszłości historycznej miasta świadczą zachowane zabytki architektoniczne:

- Zespół Klasztorny Bernardynów z barokowym kościołem parafialnym pw. Podwyższenia Krzyża Świętego,
- Zespół Klasztorny Pijarów z późnobarokowym kościołem pw. Przemienienia Pańskiego,
- Konwikt Szaniawskich,
- Dworzec kolejowy,
- Szkoła Specjalna przy ul. Piłsudskiego;

Gmina Łuków. Na terenie Gminy Łuków znajduje się wiele cennych obiektów, wpisanych do rejestru zabytków. Najcenniejsze z nich, stanowiące jednocześnie atrakcję turystyczną gminy, to:

- Drewniany kościół parafialny w Zarzeczcu Łukowskim,
- Zespół dworsko – parkowy w Ryżkach,
- Pomnik ku czci księdza Stanisława Brzóska,
- Pomnik ku czci partyzantów Armii Krajowej,
- Pomnik partyzantów polskich i radzieckich,
- Kapliczka drewniana w Gręzówce,
- Zespół folwarczny i zespół leśniczówki Kryńszczaku.

Gmina Adamów. Gęsto zalesiony teren we wczesnym średniowieczu nie sprzyjał osadnictwu. Na większą skalę zaczęło się ono rozwijać dopiero w XVI wieku. W 1539 roku bracia Rusieccy (Adam i Hieronim) na podstawie przywileju lokacyjnego nadanego przez króla Zygmunta Starego założyli miasto o nazwie Jadaromin (od połączenia imion braci), później (około 1543 roku) przekształconej na Jadamów, a około 1617 roku na Adamów. W 1545 roku erygowano tu parafię i wybudowano drewniany kościół. Kolejnymi właścicielami Adamowa byli Firlejowie, w XVIII i XIX wieku - Krasińscy, a po

nich - drogą spadku - dobra te przeszły w ręce książąt Czartoryskich. W 1796 roku staraniem biskupa Adama Krasieńskiego rozpoczęto budowę świątyni murowanej pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, którą ukończono w 1858 roku. Ukaz carski z 1869 roku pozbawił Adamów prawa miejskiego i dopiero obecnie, dzięki rozwojowi osady i jej znaczeniu w regionie jest szansa, że je odzyska.

Jedną z bardziej interesujących miejscowości znajdujących się w obrębie gminy jest Wola Gułowska - z zespołem klasztornym oo. Karmelitów Trzewickowych, pochodzącym z połowy XVII wieku i znanym jako Sanktuarium Maryjne, przechowujące średniowieczny obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem. W Woli Gułowskiej niewielki folwark dzierżawił drugiej połowie XIX wieku Józef Sienkiewicz - ojciec Henryka Sienkiewicza. Tu w roku 1873 zmarła Stefania z Cieciszowskich, matka pisarza, która została pochowana na cmentarzu w niedalekiej Okrzei.

W dniach 4 i 5 października 1939 roku Samodzielna Grupa Operacyjna Polesie, dowodzona przez gen. Franciszka Kleeberga rozegrała zacięty bój o Wolę Gułowską – jeden z ostatnich w wojnie obronnej 1939 roku. Wybudowany na terenie wsi Dom Kultury nosi nazwę Domu Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków i jest m.in. siedzibą Muzeum Czynu Bojowego Kleeberczyków. W Domu Kultury mieści się również Izba Regionalna i galeria Rzeźby Ludowej, ponieważ kilka miejscowości gminy, wśród nich Wola Gułowska, Budziska, Sobiska to znane i cenione ośrodki rzeźby ludowej.

Gmina Krzywda. Najciekawsze obiekty zabytkowe zachowały się w Okrzei i Woli Okrzejskiej. W Okrzei stoi kościół parafialny z końca XVIII wieku ufundowany przez Teresę z Lelewełów Cieciszowską – prababkę Henryka Sienkiewicza. W Woli Okrzejskiej – miejscu urodzenia pisarza dworku Sienkiewicza, od 1966 roku mieści się muzeum jego imienia. Pamięci Henryka Sienkiewicza poświęcony jest też kopiec w Okrzei, którego wznoszenie zakończono w 1938 roku.

Zespoły dworsko – parkowe zachowały się w Krzywdzie, Anielinie oraz Radoryżu Smolanym (ten ostatni jest obecnie siedzibą Zespołu Szkół Rolniczych).

Gmina Stanin.

W gminie Stanin zachowały się następujące obiekty zabytkowe:

- Drewniany dwór w stylu klasycystycznym wzniesiony około 1825 roku wraz z parkiem z końca XVIII wieku w miejscowości Sarnów;
- Ruiny dworu z ziemnym tarasem i fosą wraz z zespołem przyzamkowym z XVII wieku we wsi Wesołówka;
- Dwa grodziska w okolicy Tuchowicza;
- Zespoły folwarczne w Jeleńcu i Kujawach;
- Kościół w stylu neoromańskim murowany z 1888 roku oraz dzwonnice w miejscowości Tuchowicz;
- Kościół barokowy z fragmentami klasztoru Bernardynów z XVIII wieku i zabytkową bramą wejściową w miejscowości Jeleniec;
- Kościółek drewniany z 1756 roku oraz dzwonnice murowaną ok.1836 roku w Staninie

Miasto Stoczek Łukowski. Miasto zasłynęło z pierwszej, zwycięskiej, bitwy Powstania Listopadowego, stoczonej 14 lutego 1831 roku. Wydarzenie to upamiętnia pomnik wystawiony w setną rocznicę boju na wzgórzu, z którego dowodził gen. Józef Dwernicki.

W czasie Powstania Styczniowego w okolicach Stoczka działały liczne oddziały powstańcze. Zaś podczas II wojny światowej – oddziały partyzanckie, m.in. „Ostoi”.

Warto wspomnieć, że tu urodził się Aleksander Świętochowski – pisarz i ideolog polskiego pozytywizmu.

Gmina Stoczek Łukowski. Terenów wchodzących w skład gminy nie omijała wielka historia. 14 lutego 1831 roku we wsi Zgórznica pod Stoczkiem wojska powstańcze pod dowództwem gen. Józefa Dwernickiego stoczyły zwycięską bitwę z wojskami rosyjskimi. W 100. rocznicę bitwy wzniesiono tu pomnik upamiętniający to wydarzenie.

Wola Mysłowska. Najciekawsze obiekty zabytkowe gminy to:

- Zespół dworsko – pałacowy w Wilczyskach (obecnie siedziba szkoły podstawowej);
- Zespół dworsko – pałacowy w Jarczewie;
- Parki podworskie w Baczkowie i w Mysłowie.

Serokomla. Serokomla prawa miejskie otrzymała w 1545 roku. Wtedy też utworzono tu parafię. Rozwój ziem położonych wokół miasteczka (m.in. we wsi Horodzież pod koniec XVII wieku powstał piękny pałac wraz z ogrodem) zahamował potop szwedzki. Mieszkańcy Serokomli w dobie zrywów narodowowyzwoleńczych XIX wieku, a także podczas kolejnych wojen światowych w XX wieku brali czynny udział w wielkich wydarzeniach historycznych kraju. W 1831 roku stacjonowały tu wojska powstańcze, w październiku 1939 roku Serokomla była jednym z punktów koncentracji działań Samodzielnej Grupy Operacyjnej Polesie. Na miejscowym cmentarzu poległych żołnierzy SGO Polesie oraz mieszkańców pomordowanych przez hitlerowców podczas okupacji upamiętnia wzniesiony tu pomnik.

Funkcje kulturalne na terenie gminy realizuje Gminna Biblioteka Publiczna, prowadząca wiele kół zainteresowań oraz organizująca szereg imprez kulturalnych adresowanych do różnych odbiorców.

Trzebieszów. Dzieje gminy sięgają pierwszej połowy XV wieku. Z 1430 roku pochodzi wzmianka o istnieniu drewnianego kościoła w Trzebieszowie, uposażonego przez króla Władysława Jagiełłę.

Życie kulturalne gminy skupia się głównie wokół Gminnego Ośrodka Kultury i Wypoczynku w Trzebieszowie. Jest tu dobrze wyposażona biblioteka, sala widowiskowa z dużą sceną, siłownia, hotel na 30 miejsc. Przy GOK działają zespoły wokalnie-instrumentalne, kluby sportowe, koła zainteresowań, organizacje młodzieżowe i kombatanckie.

Wojcieszków. Wojcieszków został założony w 1437 roku przez Klemensa Bielińskiego. W tym samym roku powstała tu parafia. Prawo miejskie magdeburskie Wojcieszków otrzymał w 1540 roku od króla Zygmunta Starego. W dykcjonarzu z 1802 roku Wojcieszków widnieje jako miasto z targowiskiem, kościołem i zamkiem. Na przeszkodzie rozwoju przestrzennego i ludnościowego stało jego położenie wśród lasów i piasków, uniemożliwiające prowadzenie handlu i rzemiosła. Miasto stopniowo podupadało i pauperyzowało się. W 1819 roku Wydział Administracyjny Królestwa Polskiego w Siedlcach odebrał mu prawo miejskie.

Oprócz placówek oświatowych (szkoły podstawowe i średnie) działalność

edukacyjną i kulturalną prowadzą też - Towarzystwo Przyjaciół Wojcieszkowa, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży z różnorodnymi kołami zainteresowań, Gminna Biblioteka Publiczna w Wojcieszkowie z dwiema filiami: w Burcu i Wólce Domaszewskiej.

I.1.5. Identyfikacja podstawowych problemów

- Położenie na skraju województwa lubelskiego oraz przynależność przez kilkadziesiąt lat do województwa siedleckiego powoduje, iż powiat łukowski posiada wiele luźnych związków z województwem lubelskim, a wiele silnych z mazowieckim.
- Brak rozpoznawalnego produktu turystycznego. Produktem takim może być w przyszłości Muzeum Henryka Sienkiewicza w Woli Okrzejskiej będąc jednostką organizacyjną powiatu lub łukowskie amonity.
- Znaczne różnice w potencjale terytorialnym i demograficznym gmin powiatu.
- Położenie stolicy powiatu w północno – wschodniej części nie zaś w centrum.

I.2. SFERA SPOŁECZNA

I.2.1. Demografia

Liczba ludności powiatu wynosi 109.392 osób wg miejsca zameldowania oraz płci – kobiety 54.451 osób i mężczyźni 54.941 osób (GUS, stan na 31.12. 2006r.) czyli 10,8 % ludności województwa (ludność w województwie lubelskim stan na 31.03.2007r. – 1.008.603). W miastach wg stałego miejsca zameldowania ogółem mieszka 33.346 osób; w tym mężczyźni 16.171 osób, a kobiety 17.175 osób. Na wsi natomiast wg stałego miejsca zameldowania ogółem 76.046 osób w tym mężczyźni 38.280 osób, a kobiety 37.776 osób (dane GUS, stan na 31.12.2006r.). Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem 26.978 osób (mężczyźni – 13.851, kobiety – 13.127), w wieku produkcyjnym ogółem 64.502 osób (mężczyźni – 34.404, kobiety – 30.098), w wieku poprodukcyjnym ogółem 16.860 osób (mężczyźni – 5.663, kobiety – 11.197).

Gęstość zaludnienia wynosi 77 mieszkańców na 1 km² (GUS stan na 31.12.2007r.)

W Powiecie Łukowskim (dane GUS, 2005r.) było 13.815 osób pracujących, w tym kobiet 7.504 osób.

Tabela 3 Ludność powiatu łukowskiego według faktycznego miejsca zamieszkania

Jednostka terytorialna	Ogółem faktyczne miejsce zamieszkania (osoby)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Gmina Adamów	5.853	5.809	5.840	5.815	5.820	5.790
Gmina Krzywda	10.536	10.502	10.491	10.437	10.401	10.430
Gmina Łuków	16.128	16.242	16.275	16.343	16.522	16.598
Gmina Serokomla	4.281	4.285	4.211	4.161	4.183	4.160
Gmina Stanin	9.883	9.950	9.923	9.883	9.807	9.729

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Gmina Stoczek Łukowski	8.802	8.778	8.742	8.682	8.611	8.514
Gmina Trzebieszów	7.703	7.689	7.658	7.606	7.612	7.588
Gmina Wojcieszków	7.171	7.170	7.128	7.072	7.024	6.969
Gmina Wola Mysłowska	5.519	5.412	5.363	5.325	5.261	5.225
Miasto Łuków	30.889	30.751	30.731	30.727	30.612	30.593
Miasto Stoczek Łukowski	2.722	2.739	2.701	2.728	2.718	2.744
Powiat łukowski	109.487	109.327	109.063	108.779	108.571	108.340

Źródło: www.stat.gov.pl

W ujęciu dynamicznym widoczne jest zmniejszanie się liczby mieszkańców powiatu o 1.147 osoby w latach 2006 - 2001. Spadek mieszkańców dotyczy w większości gmin wiejskich. Wzrost liczby mieszkańców zanotowała jedynie gmina wiejska Łuków i miasto Stoczek Łukowski.

Tabela 4 Migracje ludności – ruch wewnętrzny

Jednostka terytorialna	Zameldowania w ruchu wewnętrznym ogółem (osoby)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Gmina Adamów	29	49	70	35	56	63
Gmina Krzywdą	53	84	60	73	68	90
Gmina Łuków	203	178	172	189	251	228
Gmina Serokomla	31	34	23	33	30	36
Gmina Stanin	43	82	81	64	50	74
Gmina Stoczek Łukowski	22	41	62	47	50	44
Gmina Trzebieszów	68	50	58	61	62	58
Gmina Wojcieszków	56	74	48	41	43	61

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Gmina Wola Mysłowska	20	4	36	50	47	38
Miasto Łuków	202	225	318	281	221	267
Miasto Stoczek Łukowski	68	44	38	27	41	45

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela 5 Migracje ludności – ruch zagranica

Jednostka terytorialna	Zameldowania zagranica ogółem (osoby)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Gmina Adamów	0	0	1	0	0	0
Gmina Krzywda	0	0	0	1	0	0
Gmina Łuków	0	0	0	0	7	0
Gmina Serokomla	0	0	0	1	4	0
Gmina Stanin	0	0	0	0	0	0
Gmina Stoczek Łukowski	0	0	0	0	0	1
Gmina Trzebieszów	0	1	1	1	0	0
Gmina Wojcieszków	0	0	0	0	0	0
Gmina Wola Mysłowska	0	0	0	0	0	1
Miasto Łuków	1	0	2	10	6	3
Miasto Stoczek Łukowski	0	0	0	1	1	0

Źródło: www.stat.gov.pl

W przypadku migracji widoczny jest nieregularny trend zmiany liczby mieszkańców z tytułu zmiany miejsca zameldowania. Największa liczba zameldowanych przypada na miasto Łuków i gminę Łuków. Mimo stałego

dopływu osób zameldowanych jest on nieregularny w poszczególnych latach. Wszystkie gminy notują osoby meldujące się w wielkościach, w zasadzie proporcjonalnych do liczby mieszkańców.

Tabela 6 Przyrost naturalny ogółem

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny ogółem (osoby)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Gmina Adamów	5	-13	14	20	-3	3
Gmina Krzywda	40	7	38	11	15	33
Gmina Łuków	79	72	49	56	58	50
Gmina Serokomla	2	1	-8	-7	-20	5
Gmina Stanin	-4	67	18	21	11	-7
Gmina Stoczek Łukowski	-4	-2	3	-16	-3	-19
Gmina Trzebieszów	20	20	28	-1	10	3
Gmina Wojcieszków	-5	-3	6	5	8	-17
Gmina Wola Mysłowska	1	-6	-39	-6	-28	-3
Miasto Łuków	175	139	141	143	139	107
Miasto Stoczek Łukowski	7	3	-7	15	2	-1

Źródło: www.stat.gov.pl

W zasadzie wszystkie gminy i miasta z terenu powiatu posiadają dodatni przyrost naturalny. Istnieją jednak lata, w których w poszczególnych gminach występuje przyrost ujemny. W największym stopniu dotyczy to gminy Stoczek Łukowski, Serokomla i Wola Mysłowska.

I.2.2. Rynek pracy. Poziom wykształcenia.

Powiat łukowski jak wiele powiatów boryka się od lat z problemem bezrobocia.

Tabela przedstawiająca liczbę bezrobotnych wskazuje jednak, iż w znacznym stopniu udało się ograniczyć liczbę osób pozostających bez pracy.

Tabela 7 Bezrobocie - liczba ogółem

Liczba bezrobotnych ogółem	Osoby						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	9.687	8.995	8.848	8.878	7.685	6.745	4.800

Źródło: www.stat.gov.pl

Liczba bezrobotnych w ciągu ostatnich 6 lat spadła o 4887 osoby – 50,4%. Największa redukcja odbyła się w ostatnich latach 2005, 2006 i 2007 roku.

Tabela 8 Pracujący w głównym miejscu pracy - wg sektorów ekonomicznych w latach 2001-2003 bez indywidualnego rolnictwa

Sektory ekonomiczne (bez indywidualnego rolnictwa)	Pracujący w głównym miejscu pracy ogółem (osoby)		
	2001	2002	2003
Sektor rolniczy	111	108	89
Sektor przemysłowy	5.916	5.455	5.387
Sektor usługowy – razem	7.815	7.308	7.851
Sektor usługowy – usługi rynkowe	2.778	2.675	2.992
Sektor usługowy – usługi nierynkowe	5.037	4.633	4.859
Ogółem	13.842	12.871	13.327

Źródło: www.stat.gov.pl

Większość zatrudnionych w latach 2001 - 2003 w sektorach ekonomicznych z wyłączeniem indywidualnego rolnictwa znajdowała zatrudnienie w sektorze usług (7.851 osób w 2003r.) z czego w znacznej części usług nierynkowych (4.859 osób w 2003r.). W ramach sektora usługowego widać niewielki ruch w ramach zatrudnienia. Jednocześnie w sektorze przemysłowym widoczny jest spadek zatrudnienia (z 5.916 osób w 2001r. do 5.387 osób w 2003r.) . Sektor rolniczy po wyłączeniu z niego indywidualnego rolnictwa generuje niewiele miejsc pracy (89 osób w 2003r.).

Tabela 9 Pracujący łącznie z rolnictwem indywidualnym - wg sektorów ekonomicznych w latach 2003 - 2006

Sektory ekonomiczne (z rolnictwem indywidualnym)	Pracujący (osoby)			
	2003	2004	2005	2006
Sektor rolniczy	17.768	17.819	17.829	17.826
Sektor przemysłowy	5.387	5.267	5.417	5.305
Usługi ogółem	7.873	7.987	8.270	8.380
Ogółem usługi rynkowe	3.014	3.081	3.084	3.199
Ogółem usługi nierynkowe	4.859	4.906	5.186	5.181
Ogółem	31.028	31.073	31.516	31.511

Źródło: www.stat.gov.pl

W świetle analizy zatrudnienia wraz z rolnictwem indywidualnym w latach 2003 - 2006 zatrudnienie wzrosło - przy czym najbardziej dynamicznie w roku 2005 – z 31.073 osób do 31.516 osób. W roku 2006 zatrudnienie spadło. Zatrudnieni w rolnictwie w roku 2006 to 56,57 % ogółu zatrudnionych.

Podobne tendencje do zmian wykazywało zatrudnienie w sektorze przemysłowym. Jednak zatrudnieni w przemyśle na koniec 2006 roku to jedynie 16,86% ogółu zatrudnionych. W latach 2003 - 2006 wzrosło

zatrudnienie w sektorze usług zarówno rynkowych jak i nierynkowych.

Tabela 10 Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w latach 2001 – 2007

Poziom wykształcenia	Zarejestrowani bezrobotni (osoby)						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wyższe	249	284	273	373	347	369	353
Policealne, średnie zawodowe	1.817	1.674	1.635	1.718	1.475	1.360	1.053
Średnie ogólnokształcące	638	631	681	840	788	797	574
Zasadnicze zawodowe	3.861	3.538	3.463	3.178	2.692	2.185	1.399
Gimnazjalne i poniżej	3.122	2.868	2.796	2.769	2.383	2.034	1.431
Ogółem	9.687	8.995	8.848	8.878	7.685	6.745	4.810

Źródło: www.stat.gov.pl

Analiza poziomu wykształcenia wskazuje na związek poziomu wykształcenia z brakiem zatrudnienia. Wśród osób bezrobotnych najwięcej jest tych z wykształceniem zawodowym i poniżej. Najmniej zaś osób z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym. Jednocześnie jednak analiza dynamiki pokazuje, iż w porównaniu z rokiem 2001 w roku 2006 znacznemu zmniejszeniu uległo bezrobocie wśród osób najgorzej wykształconych. Natomiast wzrosła liczba bezrobotnych z wykształceniem średnim i wyższym. Może to prowadzić do wniosku, iż osoby wykształcone nie otrzymują wykształcenia na poziomie pozwalającym im potem świadczyć pracę, potrzebną na rynku. Widoczna jest również potrzeba prowadzenia edukacji zawodowej, ponieważ to właśnie ta grupa bezrobotnych najszybciej się zmniejsza.

Tabela 11 Przeciętne wynagrodzenie netto w latach 2002 - 2006

Rodzaj wynagrodzenia	Wynagrodzenie brutto (w złotych)					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie ogółem w powiecie łukowskim	1.611	1.672	1.739	1.810	1.950	2.126
	(%)					
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej	71,9	72,2	72,2	72,2	73,9	74,6

Źródło: www.stat.gov.pl

Wynagrodzenia w Powiecie Łukowskim znacznie odbiegają od średniej krajowej nie przekraczając nawet 75% średniej. Jednocześnie widoczna jest tendencja do zmniejszania dysproporcji pomiędzy powiatem i średnią krajową. W okresie 2007 - 2002 wynagrodzenia wzrosły z 1.611,35 zł do 2.126,95 zł. Wzrost był bardziej dynamiczny niż wzrost wynagrodzeń w kraju.

I.2.3. Uczestnictwo w kulturze

Na terenie powiatu funkcjonują biblioteki publiczne (26), z czego 10 gminnych i 19 filii. Działają też punkty biblioteczne w liczbie 13.

Tabela 12 Kultura – czytelnictwo

Rodzaj	Ilość (w osobach)				
	2002	2003	2004	2005	2006
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	160	162	169	168	Bd

	<i>Ilość (wolumin)</i>				
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	20	21	21	21	<i>Bd</i>

Źródło: www.stat.gov.pl

W porównaniu z rokiem 2002 wzrasta czytelnictwo zarówno w zakresie liczby czytelników – wzrost o 5% jak i o 5% w liczbie wypożyczonych pozycji na jednego czytelnika.

I.2.4. Identyfikacja podstawowych problemów

- Negatywne tendencje demograficzne – malejąca liczba mieszkańców powiatu łukowskiego.
- Odmienne trendy demograficzne w różnych gminach wchodzących w skład powiatu.
- Stosunkowo wysoki poziom bezrobocia wśród osób z wykształceniem zawodowym i średnim.
- Wynagrodzenia o 25% niższe od średniej krajowej.

I.3. SFERA GOSPODARCZA

I.3.1. Główni pracodawcy

Największymi podmiotami gospodarczymi na terenie powiatu są:

- Zakłady Mięsne „ŁMEAT” Łuków;
- Zakład Mięsny Wierzejki;
- Spółdzielnia Łuksja S.A.;
- Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno- Drogowych;
- Przedsiębiorstwo Ceramiki Budowlanej w Jedlance;
- Zakład Odzieżowy Waltex Serokomla;
- Chłodnia Agromilex Lublin o/Bronisławów.

I.3.2. Struktura podstawowych branż gospodarki

Rolnictwo

Decydujący wpływ na gospodarkę Powiatu Łukowskiego ma rolnictwo. Na jego terenie jest 99 443 ha użytków rolnych i 16 656 gospodarstw rolnych. Użytki rolne stanowią 71,3 % powierzchni ogólnej powiatu, w tym grunty orne - 56,9 %.

Użytkowanie gruntów w Powiecie Łukowskim (dane GUS, 2007r.) oraz w poszczególnych gminach powiatu przedstawia poniższa tabela (dane GUS, 2006r.):

Tabela 13 Grunty w powiecie łukowskim

Gmina	Powierzchnia ogółem	Powierzchnia użytków	Powierzchnia użytków rolnych, w tym:	Lasy i	Pozostałe grunty i
-------	---------------------	----------------------	--------------------------------------	--------	--------------------

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

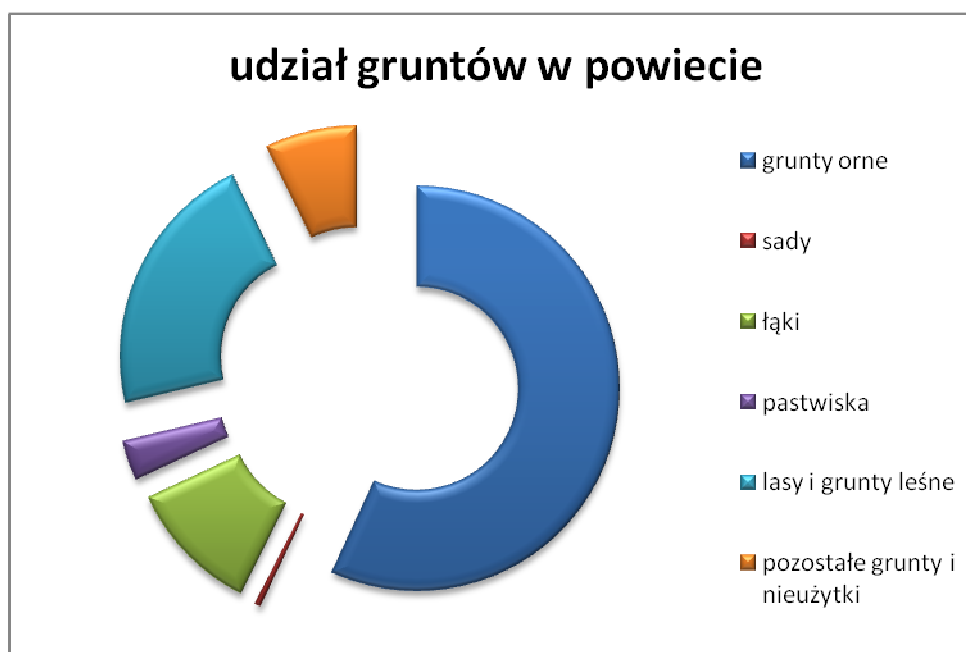
			Grunty orne (ha)	Sady (ha)	Łąki (ha)	Pastwiska (ha)		
Powiat Łukowski	139 421	98 708	79 357	735	13 638	4 978	30 314	10 399
Udział %	100	70,8	56,9	0,5	9,8	3,6	21,7	7,5
Gminy miejskie								
Łuków	3 575	2 015	1 633	15	280	87	498	1 062
Udział %	100	56,4	45,8	0,4	7,8	2,4	13,9	29,7
Stoczek Łukowski	913	613	564	2	27	20	104	196
Udział %	100	67,1	61,8	0,2	2,9	2,2	11,4	21,5
Gminy wiejskie								
Adamów	9 889	6 218	5 013	316	587	302	3 068	603
Udział %	100	62,9	50,7	3,2	5,9	3,1	31	6,1
Krzywda	16 105	11 333	9 105	27	1 854	347	3 413	1 359
Udział %	100	70,4	56,5	0,2	11,5	2,2	21,2	8,4
Łuków	30 832	18 242	13 776	80	3 580	806	10 461	2 129
Udział %	100	59,2	44,7	0,3	11,6	2,6	33,9	6,9
Serokomla	7 723	6 228	5 592	88	342	206	1 063	432
Udział %	100	80,6	72,4	1,1	4,4	2,7	13,8	5,6
Stanin	16 025	12 138	9 491	18	2 154	475	2 759	1 128
Udział %	100	75,7	59,2	0,1	13,4	3	17,3	7
Stoczek Łukowski	17 346	12 923	10 732	32	1 791	368	3 377	1 046
Udział %	100	74,5	61,9	0,2	10,3	2,1	19,5	6

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Trzebieszów	14 045	11 212	8 305	43	1 811	1 053	1 951	882
Udział %	100	79,8	59,1	0,3	12,9	7,5	13,9	6,3
Wojcieszków	10 861	8 534	7 305	36	1 048	145	1 418	909
Udział %	100	78,6	67,3	0,3	9,7	1,3	13	8,4
Wola Mysłowska	12 095	9 987	7 796	69	1 498	624	1 695	413
Udział %	100	82,6	64,4	0,6	12,4	5,2	14	3,4

Źródło: www.stat.gov.pl

Wykres 3 Grunty w powiecie łukowskim

Źródło: www.stat.gov.pl

Na terenie Powiatu Łukowskiego uprawia się głównie zboża, w tym przede wszystkim żyto, pszenżyto oraz ziemniaki.

Tabela 14 Powierzchnia użytków rolnych, rodzaje własności

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Jednostka terytorialna	Powierzchnia użytków rolnych (ha)					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Gmina Adamów	6.227	6.227	6.224	6.224	6.186	6.218
Gmina Krzywda	11.334	11.329	11.316	11.316	11.283	11.333
Gmina Łuków	18.416	18.407	18.399	18.399	18.271	18.242
Gmina Serokomla	6.128	6.231	6.228	6.128	6.231	6.228
Gmina Stanin	12.309	12.138	12.138	12.138	12.138	12.138
Gmina Stoczek Łukowski	12.960	12.929	12.926	12.926	12.924	12.923
Gmina Trzebieszów	11.216	11.215	11.214	11.214	11.215	11.212
Gmina Wojcieszków	8.550	8.549	8.549	8.549	8.532	8.534
Gmina Wola Mysłowska	9.584	9.584	9.584	9.584	9.686	9.987
Miasto Łuków	2.047	2.044	2.045	2.216	2.044	2.015
Miasto Stoczek Łukowski	613	613	613	622	613	613
Powiat łukowski	99.384	99.266	99.236	99.316	99.123	99.443

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela 15 Grunty orne w powiecie łukowskim

Jednostka terytorialna	Grunty orne (ha)					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Gmina Adamów	5.019	5.019	5.017	4.580	4.981	5.013
Gmina Krzywda	9.107	9.105	9.092	8.797	9.056	9.105
Gmina Łuków	13.894	13.886	13.880	13.880	13.772	13.776
Gmina Serokomla	5.356	5.596	5.593	5.142	5.591	5.592

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Gmina Stanin	9.632	9.491	9.491	9.096	9.491	9.491
Gmina Stoczek Łukowski	10.883	10.852	10.849	10.444	10.732	10.732
Gmina Trzebieszów	8.308	8.308	8.308	7.648	8.307	8.305
Miasto Łuków	1.661	1.659	1.659	1.800	1.657	1.633
Miasto Stoczek Łukowski	564	564	564	535	564	564
Powiat łukowski	79.184	79.239	79.212	76.098	78.740	79.312

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela 16 Powierzchnia sadów w powiecie łukowskim

Jednostka terytorialna	Sady (ha)					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Gmina Adamów	317	317	317	351	317	316
Gmina Krzywda	19	19	21	28	24	27
Gmina Łuków	82	82	81	81	81	80
Gmina Serokomla	83	89	89	89	89	88
Gmina Stanin	18	18	18	18	18	18
Gmina Stoczek Łukowski	22	22	22	22	33	32
Gmina Trzebieszów	44	43	43	30	44	43
Gmina Wojcieszków	37	37	37	37	37	36
Gmina Wola Mysłowska	26	26	26	15	20	69
Miasto Łuków	15	15	15	24	15	15

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Miasto Stoczek Łukowski	2	2	2	12	2	2
Powiat łukowski	665	670	671	707	680	726

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela 17 Powierzchnia łąk w powiecie łukowskim

Jednostka terytorialna	Łąki (ha)				
	2000	2002	2003	2004	2005
Gmina Adamów	590	589	992	585	587
Gmina Krzywda	1.853	1.848	2.136	1.856	1.854
Gmina Łuków	3.626	3.625	3.625	3.596	3.580
Gmina Serokomla	687	342	693	344	342
Gmina Stanin	2.523	2.154	2.549	2.154	2.154
Gmina Stoczek Łukowski	1.684	1.684	2.002	1.791	1.791
Gmina Trzebieszów	1.810	1.810	2.483	1.811	1.811
Gmina Wojcieszków	1.049	1.049	1.049	1.047	1.048
Gmina Wola Mysłowska	1.586	1.586	2.038	1.708	1.498
Miasto Łuków	281	281	302	283	280
Miasto Stoczek Łukowski	27	27	63	27	27
Powiat łukowski	15.716	14.995	17.932	15.202	14.972

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela 18 Powierzchnia pastwisk w powiecie łukowskim

Jednostka terytorialna	Pastwiska (ha)
------------------------	----------------

	2000	2002	2003	2004	2005
Gmina Adamów	301	301	301	303	302
Gmina Krzywda	355	355	355	347	347
Gmina Łuków	814	813	813	822	806
Miasto Łuków	90	90	90	89	87
Miasto Stoczek Łukowski	20	20	12	20	20
Powiat łukowski	3.819	4.358	4.579	4.501	4.433

Źródło: www.stat.gov.pl

Gospodarka leśna

Lasy na obszarze Powiatu Łukowskiego położone są w centralnej części Polski Wschodniej na Nizinie Podlaskiej, w południowej części Krainy Mazowiecko – Podlaskiej, w województwie lubelskim (na terenie 9 gmin: Adamów, Krzywda, Łuków, Serokomla, Stanin, Stoczek Łukowski, Trzebieszów, Wojcieszków, Wola Mysłowska, w rejonie miast Łuków i Stoczek Łukowski). Lasy obejmują powierzchnię 29 340 ha, co stanowi 21 % powierzchni powiatu.

Nadleśnictwo Łuków gospodaruje na powierzchni 15 632 ha lasów w podziale na 2 kompleksy tj. obręb Adamów i obręb Kryńszczak, które tworzą 16 leśnictw. Lasy Nadleśnictwa rosną głównie na glebach brunatnych (28%) i bielcowych (27%), a w mniejszym stopniu na glebach torfowych (14%) i czarnoziemach (14%). Żyzne gleby brunatne są właściwie lasom liściastym zaś gleby bielcowe wskutek wypłukania minerałów materii organicznej przez wodę są ubogie, dlatego też są właściwe dla lasów iglastych. Warunki, w jakich rosną lasy (tzw. siedliska) są bardzo różnorodne, od siedlisk suchych (borowych – 82% powierzchni lasów), poprzez siedliska mieszane, aż do bardzo żyznych lasowych. W siedliskach borowych panującym gatunkiem jest sosna, która zajmuje 82% powierzchni. Tutejszy las jest mało urozmaicony, tworzy go zaledwie kilka gatunków (głównie sosna, brzoza, dąb, świerk, olcha, modrzew, grab i klon), ale za to roślinność krzewów i runa jest bardzo bogata.

Na obszarze Powiatu Łukowskiego znajduje się 13 708 ha lasów

niepaństwowych to jest 46,86% ogólnej powierzchni leśnej.

Powiat ma duży procent gleb słabych i bardzo słabych. Lasy niepaństwowe występują głównie na siedliskach nizinnych: od borowych (86% powierzchni), poprzez lasowe (13% powierzchni), aż do olsy (1% powierzchni).

Drzewostany są zróżnicowane pod względem składu gatunkowego, dominuje drzewostan iglasty zajmujący 79% powierzchni (sosna i modrzew 78%, świerk i jodła 1%), a ich udział masowy wynosi 79% zapasu ogółem, zaś drzewostan liściasty zajmuje 21 % powierzchni (brzoza i dąb 15%, olcha, garb i osika 6%), a ich udział masowy wynosi 21 % w zapasie ogółem.

I. 3.3. Ilość podmiotów gospodarczych

Tabela 19 Podmioty gospodarcze – sektor publiczny

Podmioty gospodarcze – sektor publiczny	Ilość (jed.gosp.)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	268	272	290	292	307	304
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	214	219	236	239	254	251
Przedsiębiorstwa państwowe	2	2	2	1	1	1
Spółki handlowe	8	7	7	6	6	6
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	0	0	0
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	3	3	2	2	2	2

Źródło: www.stat.gov.pl

W ramach sektora publicznego w latach 2001 - 2006 wzrosła ogólna liczba podmiotów. Większość z nich to państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego – wzrost z 214 (2001r.) do 251 (2006r.). Zmniejszyła się liczba

przedsiębiorstw państwowych, spółek handlowych, spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego.

Tabela 20 Podmioty gospodarcze – sektor prywatny - w powiecie łukowskim

Podmioty gospodarcze – sektor prywatny	Ilość (jed.gosp.)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	5.943	6.225	6.502	6.284	6.295	6.366
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	5.253	5.510	5.774	5.525	5.506	5.546
Spółki handlowe	93	107	109	113	119	120
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	16	16	16	16	16	16
Spółdzielnie	47	44	43	44	44	44
Fundacje	4	5	5	5	5	5
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	128	140	151	169	181	194

Źródło: www.stat.gov.pl

W ramach podmiotów gospodarki narodowej ogółem widoczny jest wzrost w latach 2001 - 2006 liczby tych podmiotów z 5.253 do 5.546. Główną formą prowadzenia działalności gospodarczej jest indywidualna działalność prowadzona przez osoby fizyczne – 87,12% ogółu podmiotów w 2006r. Wzrasta liczba spółek prawa handlowego, stanowiły one jednak zaledwie 1,88% ogółu podmiotów. Dynamicznie rośnie też liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych deklarujących prowadzenie działalności gospodarczej.

I. 3.4. Identyfikacja podstawowych problemów

- Brak znacznej liczby dużych pracodawców.
- Decydujący wpływ rolnictwa.

I. 4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

I. 4.1. Komunikacja

Drogi przebiegające przez teren Powiatu Łukowskiego to drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Drogi krajowe administrowane są przez Generalną Dyрекcyję Dróg Publicznych – Oddział Wschodni w Lublinie, wojewódzkie – przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie, powiatowe – przez Zarząd Dróg Powiatowych w Łukowie i gminne – przez Zarządy Gmin.

Do dróg krajowych należą:

- droga nr 63: granica państwa – Węgorzewo – Giżycko – Pisz – Łomża – Zambrów – Siedlce -Radzyń Podlaski – Wisznice – Sławatycze -granica państwa,
- droga nr 76: Wilga – Garwolin – Stoczek Łukowski – Łuków.

Drogi wojewódzkie to:

- droga nr 806: Łuków – Międzyrzec Podlaski,
- droga nr 807 : Maciejowice – Sobolew – Żelechów – Łuków;
- droga nr 808: Łuków – Serokomla – Kock.
- droga nr 803 Siedlce - Stoczek Łukowski

Stan techniczny dróg powiatowych jest na średnim poziomie (długość dróg powiatowych ogółem – 575 km w tym 532 km to drogi utwardzone, a 43 km – drogi nieutwardzone).

Istniejące powierzchnie bitumiczne są zniszczone. Zniszczenie nawierzchni jest efektem obciążenia ruchem samochodowym i działaniem czynników atmosferycznych. Aby zapobiec dalszemu procesowi degradacji wykonywane są sukcesywne zabiegi konserwacyjne, takie jak regeneracja nawierzchni, powierzchniowe utrwalenia, remonty cząstkowe bądź w przypadku większych zniszczeń – wykonania remontu kapitalnego. Wiele odcinków dróg nie ma odpowiedniego odwodnienia.

W najbliższym czasie dodatkowym problemem może być znaczne obciążenie

dróg powiatowych w związku z zamiarem instalacji sieci fotoradarów na drogach wyższej kategorii (nastąpi przeniesienie ruchu).

I. 4.2. Ochrona środowiska

Gospodarka wodna

Obszar Powiatu Łukowskiego położony jest na utworach pochodzenia polodowcowego. Ukształtowanie terenu jest mało zróżnicowane, tworząc lekko sfalowaną równinę z wyraźnie wykształconymi obniżeniami dolinowymi.

Podział hydrotechniczny utworzony jest przez zlewnie 13 małych rzek: Krzna Południowa – długość 25 970 m, Bystrzyca Duża – 28 230 m, Bystrzyca Mała – 36 830 m, Okrzejka – 8 000 m, Struga Cisownik – 6 150 m, Świder – 18 210 m, Świder Południowy -15 154 m, Wilkojadka – 18 900 m, Wilga – 15 610 m, Czarna – 21 240 m, Grabówka – 10 700 m, Krzna Północna – 27 520 m, Stanówka – 7 200 m. Ogółem długość rzek wynosi 239 714 m.

Wszystkie te cieką mają źródła na terenie powiatu i odprowadzają wodę do dużych rzek występujących za wschodnią i zachodnią granicą powiatu. Taka sytuacja wyklucza możliwość wystąpienia powodzi, ale jednocześnie jest przyczyną niedoborów wody do nawodnień użytków zielonych położonych w dolinach tych rzek oraz do gromadzenia wody w zbiornikach.

Brak jest również większej rzeki o dużych zasobach wodnych, która mogłaby oddziaływać na gospodarkę wodną powiatu. Źródłem zaopatrzenia w wodę powierzchniową, która jest potrzebna głównie dla potrzeb gospodarki rolnej (w tym stawów hodowlanych) są długie rowy oraz małe rzeki wypływające z powiatu.

Stopień retencjonowania wód w Powiecie Łukowskim jest obecnie bardzo mały. Istniejący jedyny, typowy zbiornik retencyjny „Zimna woda” w Łukowie posiada powierzchnię 20 ha i pojemność 300 tys. m³. Znaczne ilości wody retencjonowane są w stawach rybnych (powierzchnia stawów razem wynosi 433 ha).

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę do celów pitnych, gospodarczych i przemysłowych są wody podziemne. Około 84% ludności w powiecie jest zaopatrzona w wodę z wodociągów gminnych. Ze względu na zagrożenia jakości wód podziemnych ze strony gospodarczej działalności człowieka istotne jest śledzenie zmian jakości wód w celu ochrony, jako rezerw dobrej jakości wody.

Jakość wód podziemnych z ujęć głębinowych jest dobra lub bardzo dobra. Charakteryzują się one tylko podwyższoną zawartością związków żelaza i manganu, możliwymi do usunięcia prostymi metodami technicznymi (napowietrzanie, filtracja).

Znacznie gorsza jest jakość wody w studniach kopanych, ujmujących wodę z płytszych poziomów wodonośnych. Wynika to z lokalnego zanieczyszczenia ujęć gospodarskich na skutek niewłaściwej ich lokalizacji lub odprowadzania do ziemi nieczyszczonych ścieków.

Emisja zanieczyszczeń do wód

Zgodnie z trzystopniową klasyfikacją jakości śródlądowych wód powierzchniowych, do III klasy czystości zaliczono na terenie Powiatu Łukowskiego następujące rzeki: Wilga, Krzna Północna, odcinek Krzny Południowej (od źródła do miasta Łuków). Są to wody nadające się do zaopatrzenia zakładów innych niż zakłady wymagające wody o jakości wody do picia oraz wody nadające się do nawadniania terenów rolniczych, wykorzystywanych do upraw ogrodniczych, upraw pod szkłem i pod osłonami z innych materiałów.

Rzeki na terenie powiatu, które nie odpowiadają normom (pozaklasowe) to Świder oraz Krzna Południowa poniżej miasta Łuków. Pozostałe rzeki nie są monitorowane.

Główną przyczyną zanieczyszczenia wód powierzchniowych są ścieki komunalne i przemysłowe oraz spływy z terenów użytkowanych rolniczo.

W ostatnich latach zrealizowano na terenie powiatu kilka znaczących inwestycji w gospodarce ściekowej:

- modernizacja oczyszczalni ścieków w Łukowie,
- budowa miejskiej oczyszczalni ścieków w Stoczku Łukowskim,
- budowa oczyszczalni w Adamowie, Krzywdzie, Staninie i

Trzebieszowie.

Emisja zanieczyszczeń do atmosfery

W Powiecie Łukowskim zlokalizowane są dwie stacje monitoringu powietrza: w Łukowie i Jarczewie. Wyniki przeprowadzonych pomiarów emisji zanieczyszczeń do atmosfery wskazują, że zarówno maksymalne dobowe, jak i średnioroczne stężenia substancji w powietrzu (dwutlenku siarki, dwutlenku azotu) są znacznie niższe od wartości dopuszczalnych. Analizy wskazują, że stężenia dwutlenku węgla, ołowiu i benzenu są także niższe od wartości dopuszczalnych. Przekroczone zostały jedynie średnioroczne wartości stężeń pyłu zawieszonego i ozonu.

Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza w powiecie są kotłownie komunalne, zakładowe i paleniska domowe, środki transportu oraz drobne źródła technologiczne. Dlatego też, stężenie zanieczyszczeń charakteryzuje zmienność sezonowa, związana z panującymi warunkami klimatycznymi. Najwyższe występują w sezonie grzewczym, a najniższe w sezonie letnim.

W skali województwa powiat łukowski znajduje się na dalekiej 10 pozycji zarówno pod względem ilości emitowanych zanieczyszczeń pyłowych jak również zanieczyszczeń gazowych.

W strukturze emisji zanieczyszczeń do powietrza w powiecie łukowskim zdecydowanie przeważa emisja gazu, zwłaszcza dwutlenku węgla, nad emisją pyłu.

Gospodarka odpadami

Na terenie Powiatu Łukowskiego powstają odpady komunalne (szacunkowo ponad 90%) oraz przemysłowe (szacunkowo poniżej 10%).

Stan gospodarki odpadami komunalnymi na terenie powiatu nie jest zadowalający. Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych pozostaje dekomponowanie ich w składowiskach. Trzy gminy tj; Trzebieszów, Serokomla i Wojcieszków nie posiadają własnych składowisk odpadów komunalnych i muszą korzystać z najbliższej położonych obiektów. W powiecie funkcjonuje obecnie 6 składowisk odpadów komunalnych: w gminie Adamów, Krzywda, Łuków, Stanin, Stoczek Łukowski i Wola Mysłowska.

Dużym problemem jest segregacja odpadów, zarówno w miejscach gromadzenia, jak i składowaniu na wysypiskach. Jeśli nawet jest prowadzona, to obejmuje zwykle stłuczkę szklaną, złom, tworzywa sztuczne i makulaturę. Nie ma składowiska, na którym byłaby zorganizowana zbiórka odpadów niebezpiecznych, występujących w strumieniu odpadów komunalnych, takich jak: lampy fluoroscencyjne, baterie i akumulatory.

Odpady przemysłowe z terenu powiatu również trafiają na składowisko odpadów komunalnych (z wyjątkiem odpadów niebezpiecznych). Są też przykłady gospodarczego wykorzystania odpadów – żużel do budowy dróg, osady z oczyszczalni ścieków - rolniczo. Stopniowo, w wyniku działalności kontrolnej, następuje poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi w przedsiębiorstwach. Trafiają one do firm, które zajmują się ich odzyskaniem lub unieszkodliwieniem poza terenem powiatu. Odpady medyczne wywożone są do przyszpitalnych spalarni odpadów, znajdujących się poza terenem powiatu.

Z analizy ilości odpadów niebezpiecznych poddanych odzyskowi w stosunku do ilości odpadów wytworzonych na terenie powiatu wynika, że powiat łukowski znajduje się w czołówce województwa lubelskiego pod względem procentowego poziomu odzysku odpadów niebezpiecznych.

Emisja hałasu do środowiska

Hałas jako energetyczne zanieczyszczenie środowiska jest czynnikiem w największym stopniu wpływającym na jakość warunków zamieszkania i wypoczynku człowieka. Powoduje wiele negatywnych skutków, szczególnie dla jakości życia i zdrowia ludzkiego.

Dominującym źródłem zakłóceń klimatu akustycznego środowiska w powiecie łukowskim jest hałas komunikacyjny drogowy, co wiąże się ze stałym wzrostem liczby pojazdów i nasileniem ruchu drogowego. Pomiar poziomu hałasu dokonane w wybranych punktach powiatu (miasto Łuków, gmina Łuków) nie przekraczają wartości progowych.

I.4.3. Identyfikacja podstawowych problemów

- Zły stan dróg, w tym dróg o charakterze powiatowym.
- Konieczność dokończenia obwodnicy Łukowa.
- Zwiększenie natężenia ruchu.
- Brak istotnych rzek – nie rozwiązany problem retencji.
- Możliwe zanieczyszczenie środowiska.

I.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

I.5.1. Edukacja

Powiatowi Łukowskiemu jako jednostce samorządu terytorialnego podlega oświata wyłącznie na poziomie szkolnictwa specjalnego i ponadgimnazjalnego (bez szkolnictwa wyższego). Tym samym problemy oświaty dotyczą w zasadzie głównie samorządów gminnych. Analiza liczby uczniów jako wyznacznika środków finansowych otrzymywanych w formie subwencji oświatowej jest podstawowym kryterium pozwalającym wskazać tendencję zmian w oświacie.

Tabela 21 Szkoły podstawowe na obszarze powiatu łukowskiego

Jednostka terytorialna	Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych					
	Uczniowie					
	Podporządkowane samorządowi gminnemu					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	osoba	osoba	Osoba	osoba	osoba	osoba
Gmina Adamów	665	632	609	574	521	497
Gmina Krzywda	1.160	1.114	1.098	1.047	992	959
Gmina Łuków	1.550	1.526	1.436	1.373	1.378	1.321

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

<i>Gmina Serokomla</i>	433	417	397	349	350	328
<i>Gmina Stanin</i>	1.087	1.028	1.005	965	904	872
<i>Gmina Stoczek Łukowski</i>	840	810	756	709	682	640
<i>Gmina Trzebieszów</i>	902	898	872	837	783	756
<i>Gmina Wojcieszków</i>	615	572	536	524	513	499
<i>Gmina Wola Mysłowska</i>	505	486	471	441	404	393
<i>Miasto Łuków</i>	2.860	2.696	2.518	2.428	2.319	2.308
<i>Miasto Stoczek Łukowski</i>	322	304	281	257	245	227
<i>Powiat łukowski</i>	10.939	10.483	9.979	9.504	9.091	8.800

Źródło: www.stat.gov.pl

W ramach gminnej oświaty widoczna jest bardzo wyraźna tendencja do zmniejszania się liczby uczniów - o 19,6% w okresie 2001 - 2006. W 2006 roku w niektórych gminach powiatu - Wola Mysłowska, Wojcieszków, Serokomla, Miasto Stoczek Łukowski liczba uczniów szkolnictwa podstawowego nie przekracza 500 dzieci. W 2001 roku poniżej 500 uczniów uczęszczało do szkół podstawowych w 2 gminach.

Tabela 22 Szkoły podstawowe specjalne na obszarze powiatu łukowskiego

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży</i>					
	<i>Uczniowie</i>					
	<i>Podporządkowane samorządowi powiatowemu</i>					
	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
<i>osoba</i>	<i>osoba</i>	<i>osoba</i>	<i>osoba</i>	<i>osoba</i>	<i>osoba</i>	
<i>Gmina Wola Mysłowska</i>	25	22	25	25	27	26
<i>Miasto Łuków</i>	98	108	94	92	84	87
<i>Powiat łukowski</i>	123	130	119	117	111	113

Źródło: www.stat.gov.pl

Podstawowe szkolnictwo specjalne podlegające samorządowi powiatowemu obejmuje niewielką grupę 113 dzieci (2006r.). W porównaniu z rokiem 2001

liczba uczniów zmniejszyła się o 8,1%. Zmiany w szkolnictwie podstawowym specjalnym są mniej dynamiczne niż w przypadku szkolnictwa podstawowego gminnego.

W ramach pozostałego szkolnictwa powiatowego funkcjonują następujące jednostki:

- Liceum Ogólnokształcące w Łukowie - liceum;
- Zespół Szkół Nr 1 w Łukowie – technikum (specjalność: mechanika, elektronika ogólna, ekonomika i organizacja przedsiębiorstw, technologia odzieży, handel);
- Zespół Szkół Nr 2 w Łukowie – liceum, technikum (specjalność: technologia żywności), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (kucharz, piekarz - cukiernik, rzeźnik - wędliniarz, piekarz);
- Zespół Szkół Nr 3 w Łukowie - liceum, technikum (specjalność: ekonomia, żywienie, agrobiznes);
- Zespół Szkół Nr 4 w Łukowie – liceum, liceum profilowane (profil socjalny);
- Zespół Szkół w Adamowie - liceum, liceum profilowane (profil: ekonomiczno - administracyjny, usługowo - gospodarczy, zarządzanie informacją);
- Zespół Szkół w Radoryżu Smolanym – liceum, liceum profilowane (profil: usługowo - gospodarczy, ekonomiczno - administracyjny, socjalny), technikum (specjalność: agrobiznes, ekonomia);
- Zespół Szkół w Stoczku Łukowskim - liceum, technikum zawodowe (specjalność: mechanika), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych);
- Zespół Szkół Specjalnych w Łukowie;

Szkoły powiatowe posiadają zróżnicowaną ofertę edukacyjną związaną z dotychczasową specyfiką powiatu. Szybszy rozwój powiatu wymagać będzie dostosowania profilu kształcenia do nowych perspektywicznych gałęzi gospodarki.

Szkolnictwo specjalne podstawowe odbywa się w ramach 2 szkół zlokalizowanych na terenie Miasta Łuków i w Baczkowie gm. Wola Mysłowska. Szkoła w Łukowie notuje spadek uczniów, lecz mimo wszystko

kształci ponad trzy razy więcej uczniów niż szkoła w Baczkowie. Szkoła w Baczkowie mimo mniejszej liczby uczniów nieznacznie zwiększyła ich liczbę z 25 (2001r.) do 26 (2006r.).

Tabela 23 Szkoły zasadnicze na obszarze powiatu łukowskiego

Jednostka terytorialna	Szkoły zasadnicze dla młodzieży (ze specjalnymi)			Szkoły zasadnicze dla młodzieży (bez specjalnych)		
	Ogółem					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Gmina Adamów	1	1	1	1	1	1
Miasto Łuków	2	3	4	3	3	3
Miasto Stoczek Łukowski	3	2	2	1	1	1
Powiat łukowski	6	6	7	5	5	5

Źródło: www.stat.gov.pl

I.5.2. Sport

W Wydziale Oświaty, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Łukowie zarejestrowanych jest 88 stowarzyszeń sportowych, w skład których wchodzi 26 Uczniowskich Klubów Sportowych, 42 Uczniowskie Ludowe Kluby Sportowe, 1 Międzyszkolny Klub Sportowy, 8 Klubów Sportowych, 8 Ludowych Klubów Sportowych oraz 3 Zrzeszenia Sportowe. Każdy z nich posiada własny statut, cel oraz środki działania, ma swoich członków, mających określone w statucie prawa i obowiązki. Większość z nich jest finansowana ze środków budżetów gmin (tylko w przypadku Powiatowego Szkolnego Związku Sportowego w Łukowie oraz Powiatowego Zrzeszenia Ludowego Zespołu Sportowego w Łukowie z siedzibą w Staninie, które w całości są finansowane ze środków budżetowych Starostwa Powiatowego w Łukowie), niektóre posiadają własne środki finansowe bądź sponsorów lub utrzymują się ze składek członkowskich, a także prowadzą własną działalność gospodarczą.

Imprezy sportowe spełniają w powiecie ważną rolę w przypadku dyscyplin,

które są często wstępnym etapem w szkoleniu sportowców. Zorganizowana działalność sportowa pozwala właściwie zagospodarować czas wolny, spełnia określone działania w zakresie podnoszenia sprawności fizycznej oraz zaspokajania pewnych potrzeb (zarówno indywidualnych jak i społecznych), a także kształtowaniu pewnych postaw czy poglądów. W latach 1999 – 2003 Starostwo Powiatowe dofinansowało bezpośrednio ponad 250 imprez sportowych, z których przynajmniej 40 miało charakter wojewódzki, natomiast 15 – ogólnopolski (2002 rok dofinansowanie bezpośrednio blisko 80 imprez sportowych, z których przynajmniej 16 miało charakter wojewódzki, 5 – ogólnopolski w części dotyczącej zakupu nagród rzeczowych, pucharów, dyplomów, kosztów sędziowania, przygotowania boisk oraz pokrycia kosztów przejazdów na miejsce zawodów, szkoleń a także uczestnictwo w programach wspierających kulturę fizyczną jak np. Animator Sportu Dzieci i Młodzieży.

Powiat w zakresie kultury fizycznej i sportu deklaruje wsparcie dla przedsięwzięć takich jak:

- Organizacja powiatowych imprez sportowych i turystycznych o charakterze wycynowym i masowym.
- Organizacja na terenie powiatu imprez i zawodów sportowych o charakterze powiatowym, rejonowym, wojewódzkim oraz ogólnopolskim.
- Uczestnictwo mieszkańców powiatu w imprezach i zawodach sportowych oraz turystycznych o charakterze ponadgminnym.
- Organizacja szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz sportowców niepełnosprawnych (kadra trenersko – instruktorska, sprzęt, program szkoleń).
- Utrzymanie i wyposażenie obiektów sportowo – rekreacyjnych o priorytetowym znaczeniu dla powiatu.
- Organizacja powiatowego współzawodnictwa szkół ponadgimnazjalnych.
- Doskonalenie kadry trenersko – instruktorskiej oraz sędziowskiej poprzez realizację programów przygotowanych przez Wojewódzki Szkolny Związek Sportowy.

Na terenie powiatu funkcjonują liczne sale gimnastyczne, boiska do gier

zespołowych, obiekty lekkoatletyczne oraz inne, np. strzelnice, siłownie. Do pełnego zobrazowania istniejących powiecie warunków technicznych, umożliwiających uprawianie sportu może posłużyć stan ilościowy głównych rodzajów występujących obiektów sportowych.

Tabela 24 Obiekty sportowe na obszarze powiatu łukowskiego

Rodzaj obiektu sportowego	Ilość	Ilość tym szkolne
Stadiony	5	2
Boiska	102	78
Sale gimnastyczne	37	37
Hale gimnastyczne (pełnowymiarowe)	4	4
Pływalnie	2	1
Obiekty lekkoatletyczne	9	7
Inne obiekty (strzelnice, siłownie, tory jeździeckie, przystanie wodne, obiekty do sportów zimowych)	8	2

Źródło: www.stat.gov.pl

I.5.3. Kultura

Powiat Łukowski jako jednostka samorządu terytorialnego posiada ograniczony wpływ na rozwój działalności kulturalnej. Z jednostek kultury bowiem większość posiada status gminny.

Powiatowymi jednostkami są wyłącznie:

- Muzeum Regionalne w Łukowie;
- Muzeum Henryka Sienkiewicza w Woli Okrzejskiej.

Gminne ośrodki kultury to:

- Łukowski Ośrodek Kultury w Łukowie;
- Miejski Ośrodek Kultury w Stoczku Łukowskim;
- Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Adamowie,
- Dom Kultury Pomnik Czynu Bojowego Kleberczyków w Woli Gułowskiej;
- Gminny Ośrodek Kultury w Łukowie;

- Gminny Ośrodek Kultury w Trzebieszowie

Lokalizacja ośrodków kultury wskazuje, iż wiele gmin nie posiada własnych placówek kultury. Placówki kulturalne posiadają bowiem wyłącznie Miasto Łuków, Gmina Łuków, Miasto Stoczek Łukowski i Gmina Adamów.

I.5.4. Ochrona zdrowia

Opieka zdrowotna realizowana jest na terenie Powiatu Łukowskiego przez zakłady opieki zdrowotnej (publiczne i niepubliczne). Najważniejszą placówką na terenie powiatu jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łukowie podległy samorządowi powiatowemu. Placówka jest w chwili obecnej jedną z najlepiej funkcjonujących na terenie województwa lubelskiego. Oznacza to brak finansowania bieżącej działalności przez powiat. Wsparcie dla placówki polega więc wyłącznie na dofinansowaniu działalności inwestycyjnej i tak współfinansowanej przez ZOZ.

I.5.5. Identyfikacja podstawowych problemów

- Malejąca liczba uczniów.
- Zmniejszanie się liczby szkół zawodowych.
- Niewystarczająca ilość obiektów sportowych przy placówkach edukacyjnych.
- Stan infrastruktury służącej kulturze wymagający nakładów.

I.6. ZARZĄDZANIE

I.6.1. Możliwości budżetowe

Przed dokonaniem aktualizacji strategii powiat zlecił wykonanie analizy finansowej budżetu za lata 2004 - 2006. Analiza wykazała najważniejsze elementy konstruowanych budżetów:

- Znaczny poziom wydatków inwestycyjnych w szczególności na infrastrukturę transportową;
- Znaczny poziom środków zewnętrznych na inwestycję;
- Niewielkie wydatki na promocję;
- Wykonywanie wielu zadań przy współfinansowaniu ze strony innych jednostek samorządu terytorialnego;
- Planowanie deficytu budżetowego dla podtrzymania poziomu inwestycji;
- Znaczny wzrost dochodów i wydatków w ujęciu rok do roku.

Tabela 25 Ogólna struktura budżetów powiatu łukowskiego w latach 2004 – 2006

(w tys.)

	2004			2005			2006		
	Dochody	Wydatki	Różnica	Dochody	Wydatki	Różnica	Dochody	Wydatki	Różnica
<i>Wersja pierwotna</i>	50.187	49.566	621	68.677	72.856	-4.179	79.314	91.236	-11.922
<i>Wersja po zmianach</i>	55.222	56.765	-1.543	60.450	68.411	-7.961	80.786	93.811	-13.025
<i>Wykonanie</i>	54.856	54.928	-72	61.138	66.149	-5.011	71.336	90.025	-18.689

Źródło: www.stat.gov.pl

Planowanie strategiczne w ramach strategii odbyło się w oparciu o analizę budżetu za lata 2004 - 2006, która została zaprezentowana na posiedzeniu Zarządu Powiatu.

W roku 2007 wykonanie budżetu zamknęło się znaczną nadwyżką – dochody wyniosły 74.646 tys. zł, a wydatki 65.443 tys. zł.

I.6.2. Planowanie strategiczne (opracowane programy średnio i długookresowe)

Powiat posiada w chwili obecnej następujące plany strategiczne:

- Strategię rozwoju;
- Plan Rozwoju Lokalnego;
- Program ochrony środowiska.

Dodatkowo w poszczególnych obszarach działalności zaplanowane na najbliższe lata winno zostać wykonanie:

- Strategii inwestycyjnej;
- Strategii promocyjnej;
- Strategii transportowej.

Dokumenty te będą wspomagały Strategie rozwoju w szczegółowych obszarach.

Problemem na terenie gmin są braki planów zagospodarowania przestrzennego - ok. 50% ogółu gmin posiada takie plany.

I.6.3. Jednostki organizacyjne powiatu

W chwili obecnej w ramach samorządu powiatowego funkcjonują poza placówkami oświatowymi następujące jednostki organizacyjne.

- Zarząd Dróg Powiatowych
- Powiatowy Urząd Pracy
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Baczkowie
- Dom Pomocy Społecznej w Łukowie
- Dom Pomocy Społecznej w Ryżkach
- Dom Dziecka w Radoryżu Smolanym

- Dom Dziecka w Łukowie
- Specjalny Ośrodek Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej w Łukowie
- Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Łukowie
- Świetlica Terapeutyczna „Biały Domek” w Łukowie
- Pogotowie Opiekuńcze w Stoczku Łukowskim
- Muzeum Regionalne w Łukowie
- Muzeum Henryka Sienkiewicza w Woli Okrzejskiej
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

W ramach tych placówek powiat łukowski jako jednostka samorządu terytorialnego może kształtować własną politykę w zakresie ochrony zdrowia, opieki społecznej, opieki wychowawczej, edukacji, kultury, zarządzania infrastrukturą drogową, przeciwdziałania bezrobociu. Działania w ramach tych jednostek wymagają jednak opracowania właściwych dokumentów przez władze tych jednostek.

I.6.4. Kapitał społeczny

Aktywność mieszkańców. Organizacje pozarządowe.

W powiecie łukowskim działają 282 organizacje pozarządowe (źródło: bazy.ngo.pl – 2008 r.). Wśród działających organizacji potencjalnie największy wpływ na rozwój powiatu mają następujące pomioty :

- Stowarzyszenie "Centrum Przedsiębiorczości, Integracji i Edukacji" – Łuków
- Stowarzyszenie – Ludowy Klub Sportowy „Dwernicki” w Stoczku Łukowskim
- Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich "Nasza Przyszłość" - Zastawie poczta Tuchowicz
- Łukowskie Stowarzyszenie Rozwoju - Łuków
- Stowarzyszenie Twórców Ludowych - Oddział Łukowski - Łuków
- Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny - Filia - Łuków

- Fundacja na Rzecz Promocji i Ochrony Zdrowia - Łuków
- Agroturystyczne Stowarzyszenie "Ziemia Łukowska" – Łuków
- Wiejskie Stowarzyszenie Oświatowo-Kulturalne "Przymierze" - Wojcieszków
- Stowarzyszenie "Nasze Dziedzictwo" - Łuków
- Stowarzyszenie "Partnerstwo Ziemi Łukowskiej - My" - Łuków
- Stowarzyszenie Ochrony Zlewni Rzeki Świder i Rezerwatu Jata - Stanin
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych "Promesa" - Kopina
- Europejski Ruch Aktywizacji Społecznej "ERAS" - Łuków
- Stowarzyszenie "Centrum Przedsiębiorczości, Integracji i Edukacji" - Łuków
- Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Handlowców Łukowskich - Łuków
- Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Łukowskiej - Łuków
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Łukowskiego – Łuków
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” w Łukowie
- Wiejskie Stowarzyszenie Oświatowo - Kulturalne "Przymierze" w Burcu
- Lubelska Fundacja Rozwoju - Agencja Rozwoju Regionalnego – Łuków
- Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Lokalnej - "Gmina Nade Wszystko" w Łukowie - Łuków
- Polskie Towarzystwo Turystyczno -Krajoznawcze - Oddział w Łukowie – Łuków
- Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej – Łuków
- Towarzystwo Gospodarcze Powiatu Łukowskiego - Łuków
- Towarzystwo Rozwoju Edukacji i Wspierania Wyższej Szkoły Biznesu i Administracji w Łukowie – Łuków
- Łukowskie Regionalne Towarzystwo Edukacyjne na Rzecz Rozwoju Demokracji i Integracji Europejskiej – Łuków
- Stowarzyszenie Inicjatyw Wiejskich - Stoczek Łukowski
- Ośrodek Aktywności Społecznej - Łuków
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Wiejskich – Łuków
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Ziemi Łukowskiej w Łukowie - Łuków
- Stowarzyszenie Wojewódzkie Porozumienie Komitetów Obywatelskich w Siedlcach – Łuków

- Łukowski Klub Sportowy "Orlęta Łuków" – Łuków
- Lokalna Grupa Działania „Razem ku lepszemu przyszłości”

Poza wymienionymi organizacjami w powiecie łukowskim funkcjonują liczne kluby sportowe, ośrodki pomocy osobom niepełnosprawnym, stowarzyszenia miłośników różnorodnych rzeczywistości i – co należy podkreślić, bardzo liczne – ochotnicze straże pożarne, kluby uczniowskie.

Aktywność wyborcza

Frekwencję w wyborach obrazuje tabela:

Tabela 26 Frekwencja w wyborach w powiatach województwa lubelskiego

Gmina/ Powiat	Wybory parlamentarne	Wybory samorządowe
	2005	2006
m. Biała Podlaska	43,48%	42,80%
m. Chełm	37,90%	41,86%
m. Lublin	48,48%	41,53%
m. Zamość	41,79%	37,85%
bialski	40,09%	52,93%
biłgorajski	40,37%	53,13%
chełmski	30,80%	50,58%
hrubieszowski	35,70%	45,68%
janowski	47,93%	54,70%
krasnostawski	35,59%	48,51%
kraśnicki	43,38%	51,92%
lubartowski	39,10%	53,72%
lubelski	39,95%	48,61%
łęczyński	34,68%	51,71%
łukowski	40,76%	57,59%
opolski	37,67%	46,67%

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

parczewski	39,75%	53,81%
puławski	41,89%	45,81%
radzyński	44,30%	55,36%
rycki	41,23%	54,32%
świdnicki	38,96%	43,00%
tomaszowski	38,44%	49,79%
włodawski	37,84%	54,17%
zamojski	37,87%	52,14%

Źródło: www.pkw.gov.pl

Aktywność wyborcza mieszkańców powiatu łukowskiego jest ponadprzeciętna w stosunku do innych powiatów. Powiat łukowski jest nawet liderem frekwencji w kategorii wyborów samorządowych. Udział mieszkańców w wyborach parlamentarnych wskazuje, iż powiat pod tym względem jest również w czołówce. Udział mieszkańców w wyborach samorządowych jest znacznie wyższy niż udział w wyborach parlamentarnych, przy czym różnica ta jest większa niż w innych powiatach

Tabela 27 Frekwencja w wyborach na obszarze powiatu łukowskiego

Gminy	Wybory parlamentarne	Wybory samorządowe
	2005	2006
gm. Adamów	39,04%	61,97%
gm. Krzywda	33,38%	59,71%
gm. Łuków	40,14%	51,52%
gm. Serokomla	32,92%	59,20%
gm. Stanin	50,35%	65,41%
gm. Stoczek Łukowski	36,145%	58,39%
gm. Trzebieszów	45,91%	62,30%
gm. Wojcieszków	38,22%	67,15%
gm. Wola Mysłowska	37,54%	57,70%

m. Łuków	42,73%	52,12%
m. Stoczek Łukowski	44,94%	68,39%

Źródło: www.stat.gov.pl

W ramach powiatu liderem frekwencji jest w wyborach parlamentarnych gmina Stanin, gmina Trzebieszów oraz miasta powiatu. W wypadku wyborów samorządowych – gminy Stanin, Adamów, Trzebieszów, Wojcieszków, miasto Stoczek Łukowski.

Analiza wskazuje na aktywny udział mieszkańców powiatu w wyborach - 9 gmin ma frekwencję w wyborach samorządowych w granicach 60%. Pozwala to uzyskać najlepszy wynik w ramach województwa lubelskiego w kategorii powiatów.

I.6.5. Ranking gmin

Tabela 28 Ranking inwestycyjny gmin powiatu łukowskiego na tle gmin województwa lubelskiego

Gminy powiatu łukowskiego	Wskaźniki rankingu				
	Ludność według faktycznego miejsca zamieszkania	Przyrost spółek z udziałem kapitału zagranicznego (sektor prywatny)	Dochody własne budżetu	Wydatki inwestycyjne z budżetu	Przepustowość oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych razem
Miejsce na tle 213 gmin woj. lubelskiego					
Gminy miejskie					
Łuków	8	9	9	21	12
Stoczek	209	173	136	32	58

Łukowski					
<i>Gminy wiejskie</i>					
Adamów	139	74	102	115	75
Krzywdą	40	73	66	120	49
Łuków	20	55	48	9	136
Serokomla	169	210	207	112	212
Stanin	44	172	75	88	192
Stoczek Łukowski	55	56	92	19	163
Trzebieszów	62	161	64	43	68
Wojcieszków	78	160	169	84	186
Wola Mysłowska	132	174	159	144	193

Źródło: www.stat.gov.pl, www.gminy.pl (za rok 2006)

Sporządzony ranking inwestycyjny wskazuje na silną pozycję gmin Powiatu Łukowskiego - zarówno od strony demograficznej jak inwestycyjno - gospodarczej. Pozycja dominująca należy do miasta Łuków będącego z jednej strony 8 pod względem liczby ludności miastem województwa lubelskiego podobnie wysoko znajduje się również w pozostałych kategoriach inwestycyjnych.

Z gmin wiejskich uwagę zwraca wysoka pozycja gminy wiejskiej Łuków szczególnie w kategoriach wydatków inwestycyjnych na mieszkańca, gdzie 9 pozycja wśród wszystkich gmin w województwa oznacza pierwsze miejsce w kategorii gmin wiejskich. Dodatkowo gmina Łuków posiada wysoką pozycję w rankingu dochodów własnych – pozycja 48.

Poza widoczną czołówką uwagę zwracają także Trzebieszów, Krzywdą, Stanin, gmina Soczek Łukowski. Widoczna jest jednocześnie niska pozycja gmin - Serokomla i Wola Mysłowska.

Wszystkie gminy powiatu, poza miastami i gminami Trzebieszów, Adamów i Krzywdą, w kategorii przepustowości oczyszczalni ścieków tj. infrastruktury z zakresu ochrony środowiska zajmują bardzo odległe miejsca w regionie.

Wnioski wynikające z dokonanego rankingu gmin na tle wszystkich gmin województwa lubelskiego świadczą o z jednej strony wysokiej pozycji gmin z terenu powiatu w tych rankingach, z drugiej jednak strony wyraźnie widoczne są różnice pomiędzy gminami, w tym gminami wiejskimi. Różnice te są doskonale widoczne w kategorii dochodów własnych budżetu, gdzie gminy Łuków, Krzywda, Trzebieszów znajdują się w czołówce województwa, gdy tymczasem gmina Serokomla zajmuje jedną z ostatnich pozycji w regionie. Miasto Łuków jako lider rankingu powiatowego jest na wyższej pozycji niż stolice okolicznych powiatów - Radzyń Podlaski, Ryki, Lubartów, Parczew.

I.6.6. Identyfikacja podstawowych problemów

- Znaczne wahania dochodów, wydatków i wyniku budżetu w latach 2004 – 2007.
- Potrzeba sporządzenia dokumentów strategicznych regulujących niektóre obszary.
- Niska pozycja niektórych gmin w rankingach województwa, spowodowana częściowo potencjałem demograficznym.

I.7. ANALIZA SWOT – POWIAT ŁUKOWSKI

I.7.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT to narzędzie analizy strategicznej ukazującej powiat w relacji do otoczenia zewnętrznego i prezentującej jego czynniki wewnętrzne. Wszystkie czynniki istotne dla analizowanego podmiotu zostają podzielone na cztery części - mocne strony (strength- siła), słabe strony (weakness – słabość) oraz szanse (opportunity) i zagrożenia (threat). Przyjmuje się, że mocne i słabe strony to tzw. czynniki wewnętrzne kreślące obraz powiatu w odniesieniu do

jego własnych cech, zaś szanse i zagrożenia to tzw. czynniki zewnętrzne wskazujące na otoczenie powiatu.

Zarówno słabe i mocne strony jak i szanse i zagrożenia mają wpływ na rozwój powiatu z taką różnicą, iż mocne strony oraz szanse będą ten rozwój przyspieszać, słabe zaś i zagrożenia będą go hamować. Celem analizy SWOT jest więc wskazanie tych czynników wynikających z diagnozy, które prowadzą do rozwoju oraz ich wzmocnienie czy wykorzystanie za pomocą właściwie sformułowanych celów. Wskazanie czynników hamujących ma na celu ich eliminację lub neutralizację. Analiza SWOT jest wynikiem przeprowadzonej diagnozy i stanowi punkt przenoszący opis na konkretne działania. Właściwie przeprowadzona analiza SWOT opiera się na diagnozie umożliwiając formułowanie celów, działań i zadań.

Analiza SWOT służy więc pośrednio do wskazywania kierunków przy założeniu, iż każdy podmiot posiada ograniczony zasób środków, a warunkiem dobrego zarządzania jest właściwa ich alokacja.

ANALIZA SWOT - POWIAT ŁUKOWSKI

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none">1. Dobrze funkcjonujące samorządy gminne - wysoka pozycja gminy miejskiej Łuków oraz gminy wiejskiej Łuków w odniesieniu do pozostałych gmin województwa lubelskiego.2. Walory i zasoby środowiska naturalnego.3. Rozwijający się przemysł przetwórstwa rolnego i mięsnego.4. Znaczne nakłady na infrastrukturę ponoszone w ostatnich latach przez samorząd powiatowy.5. Tańszy niż w innych regionach i dostępny kapitał ludzki.6. Potencjał ludzki.- przedsiębiorczość, aktywność, zaradność.7. Uruchomienie strefy ekonomicznej.	<ol style="list-style-type: none">1. Niski poziom niektórych gałęzi przemysłu.2. Niewystarczający poziom infrastruktury technicznej.3. Znaczne zróżnicowanie w rozwoju gmin powiatu.4. Niedostateczne zaplecze edukacyjne.5. Problemy demograficzne – zmniejszanie liczby ludności powiatu.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none">1. Bliskość dużego i chłonnego rynku zbytu (Warszawa).2. Linia kolejowa, bliskość planowanej budowy autostrady.3. Możliwość współpracy z Ukrainą i Białorusią.4. Polityka regionalna Unii Europejskiej.5. Znaczne środki przeznaczane na rozwój obszarów wiejskich.	<ol style="list-style-type: none">1. Niski poziom rozwoju powiatu w stosunku do j.s.t. środkowej i zachodniej Polski (zróżnicowanie w wielkości PKB), a także innych regionów UE.2. Niskie zaufanie Polaków do władzy i administracji samorządowej.3. Nasilający się proces migracyjny – odpływ ludności (w tym – wykwalifikowanej) np. do Warszawy, Lublina.4. Załamanie gospodarcze w Polsce i na świecie5. Zmiana lokalizacji portu lotniczego dla miasta Lublin

I.7.2. Mocne strony - wnioski

1. **Dobrze funkcjonujące samorzady gminne - wysoka pozycja gminy miejskiej Łuków oraz gminy wiejskiej Łuków w odniesieniu do pozostałych gmin województwa lubelskiego.**

W rankingach gmin Lubelszczyzny gmina miejska i gmina wiejska Łuków zajmują wysokie miejsca biorąc pod uwagę wskaźniki takie jak: ludność według faktycznego miejsca zamieszkania, przyrost spółek z udziałem kapitału zagranicznego (sektor prywatny), dochody własne budżetu, wydatki inwestycyjne z budżetu. Oznacza to, iż jednostki te w znacznym stopniu wykorzystywały i wykorzystują obecną sprzyjającą sytuację gospodarczą i społeczną, stwarzając np. dobre warunki do rozwoju przedsiębiorstw oraz zapewniając mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa i podnosząc jakość ich życia.

2. Walory i zasoby środowiska naturalnego.

Położenie powiatu, bogactwo zasobów naturalnych (kompleksy leśne, obszary chronione, nietypowa roślinność, itp.) sprawiają, iż powiat łukowski w znacznej części jest terenem o dość dużej atrakcyjności turystycznej, z licznymi walorami ekologicznymi (niski poziom zanieczyszczenia środowiska, duży udział obszarów o charakterze rolniczym, a zatem mogących stymulować np. agro - i ekoturystykę).

3. Rozwijający się przemysł przetwórstwa rolnego i mięsnego.

Typowo rolniczy charakter powiatu, w powiązaniu z przedsiębiorczością jego mieszkańców, w naturalny sposób sprawił, iż na tym obszarze prężnie rozwinał się przemysł przetwórczy – rolny i mięsny. Nie bez znaczenia dla tego zjawiska jest także fakt niskiego poziomu kosztów surowców, kosztów pracowniczych oraz bliski duży rynek zbytu (Warszawa).

4. Znaczne nakłady na infrastrukturę ponoszone w ostatnich latach przez samorząd powiatowy.

Nakłady na infrastrukturę ponoszone przez władze powiatowe, wynikające z wysokiej absorpcji środków unijnych, pozwoliły na przynajmniej częściowe nadrobienie dystansu dzielącego obszar powiatu od innych zamożniejszych rejonów kraju. Nakłady te jednak nie przyczyniły się w istotny sposób do likwidacji obszarów o niskiej jakości życia. Szansą dla tych obszarów pozostają nakłady w ramach PROW.

5. Tańszy niż w innych regionach i dostępny kapitał ludzki.

Wprawdzie w powiecie łukowskim następuje ciągły odpływ ludności, lecz kapitał ludzki nadal charakteryzuje się niskimi kosztami zatrudnienia (brak przemysłowej i usługowej alternatywy pracy) oraz dużą dostępnością – z racji rolniczego charakteru istnieją spore rezerwy ludzkie możliwe do wykorzystania w przypadku, nawet gwałtownego, rozwoju gospodarczego.

6. Potencjał ludzki – przedsiębiorczość, aktywność, zaradność.

Ostatnie lata pokazały, iż powiat łukowski, a szczególnie jego stolica, mają szczęście dysponowania potencjałem ludzkim charakteryzującym się dużą przedsiębiorczością, zaradnością i umiejętnością dostosowywania się do zmiennych warunków gospodarki rynkowej. Wspierając ten zasób, często sięgający w biznesie do sprawdzonych wzorców warszawskich, można łatwo przyspieszyć proces rozwoju powiatu.

7. Uruchomienie strefy ekonomicznej.

Funkcjonująca na terenie miasta i gminy Łuków podstrefa ekonomiczna umożliwi w dłuższej perspektywie rozwój całego obszaru. Pojawienie się inwestorów gotowych na uruchomienie na obszarze produkcji czy stworzenie centrów logistycznych zaowocuje nie tylko miejscami pracy w samej strefie, ale także spowoduje wzrost zatrudnienia u kooperantów. W chwili obecnej inwestycje w strefie deklarują jedynie przedsiębiorcy prowadzący już działalność na terenie powiatu. Tej grupie przedsiębiorców funkcjonowanie w strefie przyniesie obniżkę kosztów i wzrost konkurencyjności.

I.7.3. Słabe strony - wnioski

1. Niski poziom niektórych gałęzi przemysłu.

W wyniku recesji gospodarczej, która miała miejsce w ostatnich latach, przekształceń własnościowych oraz przemian gospodarczych będących wynikiem przemiany ustrojowej, likwidacji uległo szereg zakładów przemysłowych, zaś część z nich, poddana restrukturyzacji, znacznie zmniejszyła poziom zatrudnienia. Sytuacja taka sprawia, iż pewna grupa mieszkańców powiatu, nie mogąc znaleźć zatrudnienia w sektorach pozarolniczych, opuszcza rodzinne strony w celu realizacji ambicji zawodowych. Sytuacja taka ma ten dodatkowy minus, iż niskie uprzemysłowienie regionu negatywnie odbija się na wpływach finansowych do budżetu powiatu.

2. Niewystarczający poziom infrastruktury technicznej.

Wprawdzie w ostatnich latach wybudowano w powiecie wiele kilometrów dróg, rozbudowano sieć wodociągową i kanalizacyjną, lecz infrastruktura techniczna daleka jest jeszcze od ideału. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju 2007 – 2015 celem głównym w najbliższych latach będzie podniesienie jakości i bezpieczeństwa życia mieszkańców Polski, a ważnym tego elementem jest właśnie rozbudowa infrastruktury technicznej, szczególnie na obszarach wiejskich (zrównanie jakości życia mieszkańców miast i wsi). Szczególny problem stanowi infrastruktura komunikacyjna w tym brak położonego w stosunkowo niewielkiej odległości lotniska.

3. Znaczne zróżnicowanie w rozwoju gmin powiatu.

Szybkemu i stabilnemu rozwojowi powiatu może stanąć na przeszkodzie konieczność wyrównywania w najbliższych latach poziomu rozwoju poszczególnych gmin regionu. Dla władz samorządowych dylematem będzie wciąż, bowiem konieczność wyboru pomiędzy inwestowanie w najprężniejsze j.s.t. (np. miasto i gmina Łuków, gmina wiejska Stoczek Łukowski), bądź też w te znajdujące się we wcześniejszej fazie rozwoju (np. Serokomla, Wola Mysłowska, Wojcieszków). Pierwszy wybór pociągnie za sobą jeszcze większe zróżnicowanie, drugi – może opóźnić szybkość rozwoju obszarów najaktywniejszych. Znaczne zróżnicowanie gmin może wpłynąć dłuższej perspektywie na brak spójności obszaru

4. Niedostateczne zaplecze edukacyjne.

Brak możliwości konkurowania z relatywnie bliskimi dużymi ośrodkami edukacyjnymi (Warszawa, Lublin) sprawia, iż znaczna część młodych ludzi po zakończeniu procesu edukacji w tych miastach, osiada tam na stałe, zubożając tym samym intelektualnie powiat.

5. Problemy demograficzne – zmniejszanie liczby ludności powiatu.

Brak niektórych gałęzi przemysłu, czy nawet gałęzi gospodarki, a także brak w najbliższej okolicy wystarczających placówek szkolnictwa wyższego powoduje, że wiele ludzi opuszcza teren powiatu. Najczęściej są to osoby po ukończeniu studiów dobrze wykształcone i aktywne.

I.7.4. Szanse - wnioski

1. Bliskość dużego i chłonnego rynku zbytu (Warszawa).

Korzystne położenie powiatu, w dość bliskim sąsiedztwie stolicy kraju, może w znacznym stopniu ułatwić jego rozwój. W przeciwieństwie do większości pozostałych powiatów Lubelszczyzny, powiat łukowski, przy niskiej cenie produktów, usług, a także niewielkich kosztach pracy, może w dużym stopniu wykorzystać szansę różnicy cen, marż, a jednocześnie – atut jakości i czystości ekologicznej produkcji rolnej i przetwórczej. Wiele z funkcjonujących na lokalnym rynku firm korzysta już zresztą z tej geograficznej szansy, będąc dostawcami podmiotów warszawskich, a nawet – otwierając w stolicy własne sklepy. Należy jednak zauważyć, iż kryzys gospodarczy nasili w najbliższym czasie konkurencję na tym rynku. Z drugiej jednak strony poszukiwanie alternatywnych, tańszych rozwiązań może wzmocnić szanse powiatu.

2. Linia kolejowa, bliskość planowanej budowy autostrady.

Mimo licznych perturbacji dotyczących rozwoju kolei w Polsce, czy też procesu budowy autostrad, ważne zdaje się być to, iż bez względu na szybkość realizowanych inwestycji, czy też ich zakres, w najbliższych latach powiat łukowski wcześniej czy później będzie mógł skorzystać ekonomicznie z bliskości szlaków drogowych i kolejowych. Z jednej strony w bliskości tej tkwi potencjał rozwoju handlu, zaplecza magazynowego, infrastrukturalnego, z drugiej – np. nowe miejsca pracy.

3. Możliwość współpracy z Ukrainą i Białorusią.

Ukraina i Białoruś, które (szczególnie ta pierwsza) mogą stać się wkrótce doskonałymi rynkami zbytu – z jednej strony, a z drugiej, w razie konieczności, także zapleczem siły roboczej, co w powiązaniu z infrastrukturą komunikacyjną (kolej i drogi) zdaje się być elementem mogącym mieć znaczny wpływ na rozwój całego powiatu. Otwarcie powiatu na wschód, stworzenie sprzyjających warunków do wymiany towarowej, inwestycji, współpracy – to elementy, które w nowej, globalnej Europie dadzą szansę wielu lokalnym przedsiębiorcom i samorządom. Współpraca ta niewątpliwie nasili się w przypadku rozszerzenia w dalszej perspektywie Unii Europejskiej o Ukrainę.

4. Polityka regionalna Unii Europejskiej.

Niewątpliwą szansą dla powiatu łukowskiego jest także polityka Unii Europejskiej, która za cel stawia sobie zmniejszenie różnic pomiędzy najbogatszymi i najbiedniejszymi obszarami Wspólnoty. Dzięki temu skorzystać będzie można w najbliższych latach z wielu programów pomocowych, które umiejętnie włączane w strategię rozwoju, sprzyjać będą realizacji założonych celów. Szczególne wysokie środki zostaną przeznaczone na kapitał ludzki i nakłady infrastrukturalne.

5. Znacne środki przeznaczane na rozwój obszarów wiejskich.

W roku 2008 rozpoczęły się pierwsze nabory wniosków w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich pozwalające skrócić dystans terenom gorzej rozwiniętym i skazanym na wysokie nakłady infrastrukturalne (mniejsza niż w miastach gęstość zaludnienia). Środki o jakie mogą aplikować jednostki samorządu terytorialnego, mieszkańcy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy w ramach PROW przyczynią się do nie tylko do rozwoju obszaru, ale także pozwolą w miarę bezboleśnie przetrwać okres dekonunktury.

I.7.5. Zagrożenia - wnioski

1. Niski poziom rozwoju powiatu w stosunku do j.s.t. środkowej i

zachodniej Polski (zróźnicowanie w wielkości PKB), a także innych regionów UE.

Mimo działań podjętych w ostatnim okresie powiat łukowski jest nadal na znacznie niższym poziomie rozwoju niż wiele j.s.t. zachodniej, środkowej Polski, nie wspominając już o regionach Europy zachodniej, a nawet np. Czech, Węgier, Słowenii. Niewykorzystanie szans, które pojawią się w najbliższych latach spowodować może, iż ta dysproporcja powiększy się jeszcze, a inwestorzy skierują swoje środki w regiony atrakcyjniejsze chociażby pod względem położenia czy też dostępności i jakości infrastruktury.

2. Niskie zaufanie Polaków do władzy i administracji samorządowej.

Marka „władzy i administracji samorządowej” z rozmaitych powodów zdewałowowała się w ostatnich latach. Sytuacja taka sprawia, iż zaufanie społeczne do jakiegokolwiek władzy znacznie spadło i trudno jest przeprowadzać jakiegokolwiek zmiany – a przecież to społeczeństwo jest finalnie beneficjentem, ale i wykonawcą, strategii rozwoju. Odbiurokratyzowanie, przyjazność urzędów, przejrzystość zasad, wprowadzenie systemów zarządzania jakością – to tylko kilka elementów, które mogą, także na poziomie samorządów lokalnych, zmienić ten wizerunek.

3. Nasilający się proces migracyjny – odpływ ludności (w tym – wykwalifikowanej) np. do Warszawy, Lublina.

Bliskość Warszawy, Lublina oprócz oczywistych korzyści, jest także zagrożeniem dla zasobów kadrowych, szczególnie wykwalifikowanych. Już obecnie widać wyraźnie niższy poziom specjalistycznych usług w niektórych branżach. Ten proces będzie narastał, gdyż duże ośrodki miejskie, szczególnie w okresie koniunktury gospodarczej, stwarzają ludziom lepsze warunki bytowe, dają większy wachlarz możliwości rozwoju, gwarantują wyższą płacę, itp. Stąd też – należy założyć, iż w kolejnych latach migracja do Warszawy czy Lublina jeszcze się nasili i będzie szczególnie zauważalna wśród wykwalifikowanych pracowników

na różnym poziomie edukacji.

4. Załamanie gospodarcze w Polsce i na świecie

Ostatni rok przyniósł znaczne spowolnienie wzrostu gospodarki w Polsce i na świecie oznacza to zmniejszenie konsumpcji (czyli i produkcji), zmniejszenie zysków (czyli i inwestycji), redukcje zatrudnienia. O ile w chwili obecnej kryzys w Polsce ma ograniczone rozmiary możliwe jest, że w dłuższej perspektywie głównie poprzez redukcję krajowych i europejskich wydatków budżetowych. Spowolnienie gospodarcze w Unii Europejskiej może przełożyć się na redukcję wydatków wspierających inwestycje i rozwój rolnictwa.

5. Zmiana lokalizacji portu lotniczego dla miasta Lublin

Porty lotnicze we współczesnym świecie stają się w oczywisty sposób nośnikami rozwoju gospodarczego. Brak lotniska stawia region w sytuacji znacznych utrudnień w lokalizacji inwestycji, szczególnie inwestycji zagranicznych. Zmiana lokalizacji lotniska z Niedźwiady na Świdnik powoduje, iż odległość Łukowa od lotniska dla województwa lubelskiego znacznie się wydłużyła. Tym samym mimo administracyjnej przynależności do województwa lubelskiego Łuków może jeszcze bardziej ciążyć ku województwu mazowieckiemu. Dodatkowo ambitne i znacznie większe od Łukowa miasta – Biała Podlaska – noszą się z zamiarem lokalizacji lotniska na swoim terenie co jeszcze bardziej osłabi pozycję powiatu łukowskiego wzmacniając ją dla konkurentów.

II. CZĘŚĆ STRATEGICZNA

II. 1. MISJA I WIZJA POWIATU ŁUKOWSKIEGO, CELE GŁÓWNE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

II. 1.1. Misja Powiatu Łukowskiego do roku 2015

Misja Powiatu Łukowskiego do roku 2015

ZAPEWNIENIE OPTYMALNEGO ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO POPRAZ WŁAŚCIWĄ ALOKACJĘ ŚRODKÓW POMIĘDZY MIASTA I GMINY WCHODZĄCE W SKŁAD POWIATU I POPRAWĘ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

W sformułowanej misji zawiera się wskaźnik dla wszystkich działań i celów zawartych w dalszej części strategii dla powiatu i gmin wchodzących w jego skład. Misja przewiduje szybki rozwój powiatu i gmin jednak z uwzględnieniem równomiernego rozwoju. Misja nie przewiduje rozwoju jednych gmin kosztem innych. Wszystkie działania mają służyć poprawie jakości życia mieszkańców. Poprawa jakości winna odbywać się poprzez realizację priorytetów zawartych w strategii rozwoju kraju, które najlepiej opisują kierunki rozwoju:

- Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki;
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej;
- Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości;
- Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i bezpieczeństwa;
- Rozwój obszarów wiejskich;
- Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

II. 1.2. Wizja Powiatu Łukowskiego do roku 2015

Wizja Powiatu Łukowskiego do roku 2015

WIZJA POWIATU ŁUKOWSKIEGO W ROKU 2015 TO NOWOCZESNY PRZYJAZNY MIESZKAŃCOM TEREN Z ROZWIINIĘTĄ INFRASTRUKTURĄ DROGOWĄ, TECHNICZNĄ, OCHRONY ŚRODOWISKA – LIDER PÓŁNOCNO - WSCHODNIEJ CZĘŚCI LUBELSZCZYZNY. TO POWIAT POSIADAJĄCY PRODUKT TURYSTYCZNY, KULTURALNY, PROMOCYJNY, ZAMIESZKIWANY PRZEZ AKTYWNYCH WYKSZTAŁCONYCH LUDZI, POZOSTAJĄCYCH W SWOIM MIEJSCU ZAMIESZKANIA, A PRACUJĄCYCH NA TERENIE POWIATU. MIESZKAŃCY POWIATU SĄ OTWARCI NA INNE REGIONY I POWIATY, A NOWOCZESNA GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA UMOŻLIWIA IM KONKUROWANIE Z PRZEDSIĘBIORCAMI Z TERENU CAŁEGO KRAJU, UE I ZAGRANICY. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, AKTYWNOŚĆ MIESZKAŃCÓW, SPRAWNOŚĆ ADMINISTRACJI W POZYSKIWANIU ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH ORAZ WŁAŚCIWA ALOKACJA ŚRODKÓW PRZEZ SAMORZĄDY PRZEKŁADAJĄCE SIĘ NA WZROST GOSPODARCZY PRZYCZYNIŁY SIĘ PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA W TYM W SPOSÓB ZNACZNY NA OBSZARACH NAJBIEDNIEJSZYCH JESZCZE W ROKU 2009.

Wizja powiatu przedstawiająca jego obraz w 2015 akcentuje przede wszystkim miejsce jakie będzie zajmował powiat łukowski wśród wszystkich powiatów w północno- wschodniej części Lubelszczyzny. Pozycja lidera oznacza prymat zarówno pod względem gospodarczym, demograficznym, inwestycyjnym, zarządzania jak i poziomu i jakości życia mieszkańców.

To właśnie podniesienie poziomu i jakości życia jest celem działania na rzecz wzrostu gospodarczego, którego właściwe zagospodarowanie pozwala na przeznaczanie dodatkowych środków na obszary dzisiaj najbiedniejsze.

Kluczem do sukcesu w roku 2015 r. jest właściwa alokacja środków przez samorządy, w tym i samorząd powiatowy. Wsparcie samorządu powiatowego nie oznacza jednak prostej redystrybucji dochodu, ale takie jego rozdysponowanie by możliwy był również rozwój obszarów najbogatszych. Samorząd powiatowy posiada bowiem świadomość co do źródeł dochodu wynikającego z jednej strony z udziałów w podatkach dochodowych z drugiej zaś ze sprawności administracji w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych. Liczne programy operacyjne czy to skierowane na rozwój infrastruktury, kapitału ludzkiego, gospodarczy czy terenów wiejskich w okresie spowolnienia gospodarki stać się mogą tym czynnikiem, który umożliwi zajęcie pozycji lidera w obszarach w jakich powiat łukowski jeszcze nim nie jest i utrzymanie w obszarach w których powiat łukowski już dziś ją zajmuje.

Poziom absorpcji środków zewnętrznych, właściwa alokacja środków i rozwój gospodarczy wskazują jak ważne zadania stoją przed administracją powiatową w tym okresie. Brak sprawności administracji powiatowej w tym zakresie będzie powodować utratę pozycji całego obszaru w ramach województwa lubelskiego.

II.1.3. Cele główne

1. Uczynienie z powiatu łukowskiego rzeczywistego lidera rozwoju północno -wschodniej części Lubelszczyzny przyciągającego najaktywniejsze i najefektywniejsze podmioty z terenów ościennych – powiatów radzyńskiego, ryckiego, lubartowskiego i parczewskiego.
2. Oparcie rozwoju społeczno-gospodarczego o współpracę z podmiotami z terenu województwa mazowieckiego w szczególności z aglomeracją warszawską i miastem Siedlce oraz nawiązanie kontaktów społeczno-gospodarczych z partnerami z terenu Ukrainy.
3. Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu i integracja gmin powiatu, w tym także intensywne działania wyrównujące poziom jakości życia pomiędzy miastami powiatu, a gminami wiejskimi.

Sformułowanie celów głównych opiera się na diagnozie jaka została postawiona w drugim rozdziale Strategii i analizie SWOT przeprowadzonej w rozdziale trzecim. Wysoka pozycja jednych gmin w ramach rankingów wojewódzkich pozwala na sformułowanie tezy, iż z jednej strony powiat łukowski powinien spełniać rolę zaplecza dla rynku województwa mazowieckiego i korzystać z bliskości słabiej rozwiniętych terenów powiatów ościennych. Współpraca z ościennymi powiatami i województwem mazowieckim jest odpowiedzią na naturalne więzi, jakie od lat łączyły powiat łukowski z tymi terenami. Jednocześnie współpraca ta odbywać się ma poprzez wzmocnienie więzi gospodarczych, komunikacyjnych służąc poprawie jakości życia i wzrostowi zatrudnienia. Takie sformułowanie celów głównych ma osłabić niekorzystne czynniki powodujące negatywne zjawiska demograficzne. Ma powodować, że poprawa jakości życia, możliwości edukacyjnych, pojawienie się nowych atrakcyjnych miejsc pracy doprowadzi do tego, iż co oczywiste trendy migracyjne w kierunku Lublina, Siedlec, wygenerowania współpracę z innymi powiatami.

II.1.4. Cele operacyjne

Cel główny 1: Uczynienie z powiatu łukowskiego rzeczywistego lidera rozwoju północno - wschodniej części Lubelszczyzny przyciągającego najaktywniejsze i najefektywniejsze podmioty z terenów ościennych – powiatów radzyńskiego, ryckiego, lubartowskiego i parczewskiego.

Cele operacyjne do celu głównego:

1.1. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej w tym infrastruktury szkolnictwa wyższego.

1.2. Podniesienie poziomu i rozwój szkolnictwa w szczególności zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym.

1.3. Aktywizacja gospodarcza prowadząca do powstawania miejsc pracy w perspektywnych branżach telekomunikacji, informatyce, biotechnologii, doradztwie, a także miejsc pracy na terenach rolniczych powiązanych ze specyfiką i potrzebami tych terenów.

1.4. Wsparcie inicjatyw ponadlokalnych prowadzących do wzrostu konkurencyjności obszaru powiatu w stosunku do powiatów bezpośrednio graniczących z powiatem łukowskim.

1.5. Modernizacja bądź budowa nowych tras komunikacyjnych na terenie powiatu będących przedłużeniem tras komunikacyjnych z terenu innych powiatów.

Cel główny 2: Oparcie rozwoju gospodarczego o współpracę z podmiotami z terenu województwa mazowieckiego w szczególności z aglomeracją warszawską i miastem Siedlce oraz nawiązanie kontaktów społeczno-gospodarczych z partnerami z terenu Ukrainy.

Cele operacyjne do celu głównego 2:

2.1. Modernizacja bądź budowa nowych tras komunikacyjnych na terenie powiatu będących powiązanych z trasami komunikacyjnymi łączącymi teren powiatu z Siedlcami i Warszawą.

2.2. Aktywizacja gospodarcza i społeczna prowadząca do nawiązania oraz utrzymania kontaktów społeczno - gospodarczych z partnerami z terenu

województwa mazowieckiego, Ukrainy i Białorusi.

2.3. Promocja, w tym promocja gospodarcza, obszaru powiatu na terenie województwa mazowieckiego.

2.4. Wsparcie budowy jednolitej marki dla całego obszaru powiatu łukowskiego.

Cel główny 3: Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu i integracja gmin powiatu, w tym także intensywne działania wyrównujące poziom jakości życia pomiędzy miastami powiatu, a gminami wiejskimi.

Cele operacyjne do celu głównego 3:

3.1. Rozwój obszarów wiejskich oraz udzielenie wsparcia dla tego rozwoju.

3.2. Wzrost spójności terytorialnej obszaru poprzez budowę i modernizację dróg i innej infrastruktury komunikacyjnej – chodników, ścieżek rowerowych, parkingów, oświetlenia drogowego, sieci telekomunikacyjnej.

3.3. Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój i modernizację infrastruktury ochrony środowiska, odnawialnych źródeł energii i prowadzenie edukacji ekologicznej.

3.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

3.5. Poprawa jakości i efektywności administracji publicznej, w tym wyrażająca się w poziomie absorpcji środków zewnętrznych.

3.6. Rozwój gospodarczy obszaru i wsparcie tego rozwoju.

3.7. Rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu.

3.8. Rozwój powiatu w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej.

II.1.5. Działania

Zawarte w tej części Strategii działania pokazują w jaki sposób realizowane będą cele operacyjne. Część z działań realizuje jednocześnie kilka celów operacyjnych co pozwala uzyskać efekt synergii.

Założeniem twórców Strategii była taka jej konstrukcja w zakresie każdego

poziomu celów i działań, by były one spójne, wzajemnie się uzupełniające i ze sobą powiązane.

By zrealizować cele Strategii i uzyskać zakładane efekty działań konieczne jest współdziałanie w ramach każdego przedsięwzięcia wszystkich podmiotów biorących udział we wdrażaniu Strategii.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Tabela 29 Działania służące realizacji celów operacyjnych i strategicznych

Cel strategiczny 1.: Uczynienie z powiatu łukowskiego rzeczywistego lidera rozwoju północno - wschodniej części Lubelszczyzny przyciągającego najaktywniejsze i najefektywniejsze podmioty z terenów ościennych – powiatów radzyńskiego, ryckiego, lubartowskiego i parczewskiego.	
	Cel operacyjny 1.1.: Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej w tym infrastruktury szkolnictwa wyższego.
	Lokalizacja w Łukowie szkoły wyższej z atrakcyjnym wachlarzem kierunków w szczególności: administracja, prawo, zarządzanie, kierunki rolnicze, ochrona środowiska lub rozszerzenie działalności przez istniejące placówki edukacyjne.
	Rozwój szkolnictwa zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym.
	Inwestycje w powiatową infrastrukturę edukacyjną .
	Budowa obiektów sportowych przy placówkach edukacyjnych.
	Wsparcie i promocja studiów w Łukowie.
	Termomodernizacja budynków edukacyjnych.
Cel operacyjny 1.2.: Podniesienie poziomu i rozwój szkolnictwa w szczególności zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym.	
	Rozwój szkolnictwa zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym.
	Rozwój nowych kierunków szkolnictwa zawodowego.
	Rozwój edukacji zawodowej w tym wsparcie dla zwiększania wiedzy i umiejętności.
Cel operacyjny 1.3.: Aktywizacja gospodarcza prowadząca do powstawania miejsc pracy w perspektywicznych branżach telekomunikacji, informatyce, biotechnologii, doradztwie, a także miejsc pracy na terenach rolniczych powiązanych ze specyfiką i potrzebami tych terenów.	

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.
	Rozwój obszarów inwestycyjnych i wsparcie dla powstawania inwestycji.
	Promocja ofert inwestycyjnych szczególnie dla branż perspektywicznych - telekomunikacja, informatyka, biotechnologia, specjalistyczne doradztwo.
	Wsparcie powstawania mikroprzedsiębiorstw.
	Wsparcie dla tworzenia pozarolniczych miejsc pracy.
	Wsparcie powstawania organizacji zrzeszających przedsiębiorców.
	Uruchomienie inkubatora przedsiębiorczości.
	Współorganizacja forów gospodarczych.
	Organizacja otwartych cyklicznych spotkań Zarządu Powiatu z przedsiębiorcami.
	Cel operacyjny 1.4.: Wsparcie inicjatyw ponadlokalnych prowadzących do wzrostu konkurencyjności obszaru powiatu w stosunku do powiatów bezpośrednio graniczących z powiatem łukowskim.
	Wsparcie dla LGD „Razem ku lepszej przyszłości” jako inicjatywy o charakterze ponadlokalnym.
	Wsparcie dla rozwoju sektora MSP.
	Wsparcie dla rozwoju turystyki.
	Wsparcie dla inicjatyw edukacyjnych w zakresie rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej.
	Wsparcie dla systemu informacji gospodarczej dla powiatu łukowskiego.
	Cel operacyjny 1.5.: Przebudowa bądź budowa nowych tras komunikacyjnych na terenie powiatu będących przedłużeniem tras komunikacyjnych z terenu innych powiatów.
	Budowa bądź przebudowa dróg łączących powiat z obszarami powiatów lubartowskiego, radzyńskiego, ryckiego, parczewskiego.
	Wsparcie dla przebudowy linii kolejowych i uruchamiania nowych połączeń kolejowych.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Cel strategiczny 2.: Oparcie rozwoju gospodarczego o współpracę z podmiotami z terenu województwa mazowieckiego w szczególności z aglomeracją warszawską i miastem Siedlce oraz nawiązanie kontaktów społeczno-gospodarczych z partnerami z terenu Ukrainy.	
Cel operacyjny 2.1.: Modernizacja bądź budowa nowych tras komunikacyjnych na terenie powiatu będących powiązanych z trasami komunikacyjnymi łączącymi teren powiatu z Siedlcami i Warszawą.	
	Budowa bądź przebudowa dróg łączących powiat z Warszawą i Siedlcami.
	Wparcie dla przebudowy linii kolejowych i uruchamiania nowych połączeń kolejowych.
Cel operacyjny 2.2.: Aktywizacja gospodarcza i społeczna prowadząca do nawiązania oraz utrzymania kontaktów społeczno - gospodarczych z partnerami z terenu województwa mazowieckiego, Ukrainy i Białorusi.	
	Podpisanie umowy o współpracy z samorządem terytorialnym z terenu Ukrainy w kontekście realizacji wspólnych projektów społeczno-gospodarczych.
	Uczestnictwo w targach inwestycyjnych.
	Współpraca w ramach Euroregionu Bug.
	Organizacja spotkań mieszkańców powiatu łukowskiego z mieszkańcami Białorusi i Ukrainy.
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządami z woj. mazowieckiego.
	Realizacja wspólnych projektów społeczno-gospodarczych z samorządem z terenu Ukrainy.
Cel operacyjny 2.3.: Promocja, w tym promocja gospodarcza, obszaru powiatu na terenie województwa mazowieckiego.	
	Promocja gospodarcza obszaru powiatu łukowskiego na terenie województwa mazowieckiego.
	Opracowanie strategii promocyjnej powiatu na terenie województwa mazowieckiego.
	Działania na rzecz pozyskiwania inwestorów na obszar powiatu.
Cel operacyjny 2.4.: Wsparcie budowy jednolitej marki dla całego obszaru powiatu łukowskiego.	
	Opracowanie jednolitej marki dla obszaru powiatu łukowskiego w porozumieniu z LGD „Razem ku lepszej przyszłości”.
	Wsparcie dla produkcji i sprzedaży produktów lokalnych i regionalnych.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Cel strategiczny 3.: Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu i integracja gmin powiatu, w tym także intensywne działania wyrównujące poziom jakości życia pomiędzy miastami powiatu, a gminami wiejskimi.

Cel operacyjny 3.1.: Rozwój obszarów wiejskich oraz udzielenie wsparcia dla tego rozwoju.

Realizacja działań w ramach PROW.

Wsparcie dla LGD Razem ku lepszej przyszłości.

Dokonywanie scaleń gruntów.

Działalność edukacyjna i wsparcie działalności edukacyjnej na obszarach wiejskich,

Wsparcie dla inwestorów z branży rolniczej, przetwórczej, około rolniczej.

Cel operacyjny 3.2.: Wzrost spójności terytorialnej obszaru poprzez budowę i modernizację dróg i innej infrastruktury komunikacyjnej – dróg, chodników, ścieżek rowerowych, parkingów, oświetlenia drogowego, sieci telekomunikacyjnej.

Budowa i przebudowa dróg wpływających na spójność wewnętrzną powiatu.

Budowa i przebudowa chodników (w tym przy drogach krajowych)

Budowa i wyznaczanie ścieżek rowerowych.

Budowa i przebudowa sieci telekomunikacyjnej.

Budowa i przebudowa parkingów.

Budowa i przebudowa chodników.

Cel operacyjny 3.3.: Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój i modernizację infrastruktury ochrony środowiska, prowadzenie edukacji ekologicznej oraz ochronę przyrody.

Wsparcie budowy, przebudowy i modernizacji infrastruktury wodno- ściekowej.

Wsparcie budowa, przebudowy i modernizacja sieci wodociągowej.

Rozwój systemu zbiórki odpadów.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

	Wsparcie powstawania instalacji zagospodarowywania odpadów.
	Wsparcie budowy zbiorników retencyjnych.
	Wsparcie dla działań w zakresie zabezpieczenia i promocji rezerwatów, w tym szczególnie rezerwatu geologicznego „Kra Jurajska”
	Promocja zachowań proekologicznych.
	Cel operacyjny 3.4.: Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
	Poprawa bezpieczeństwa publicznego poprzez zakupy inwestycyjne dla Komendy Powiatowej Policji.
	Poprawa bezpieczeństwa publicznego poprzez zakupy inwestycyjne dla Państwowej Straży Pożarnej.
	Uruchomienie Centrum Powiadamiania Ratunkowego.
	Cel operacyjny 3.5.: Poprawa jakości i efektywności administracji publicznej, w tym wyrażająca się w poziomie absorpcji środków zewnętrznych.
	Wdrożenie i certyfikacja systemów zarządzania jakością w Starostwie Powiatowym i 6 jednostkach podległych samorządowi powiatowemu - Certyfikat Systemu Zarządzania Jakością wg normy PN-EN ISO 9001:2001.
	Opracowanie, co najmniej 3 strategii (transportowej, promocyjnej, inwestycyjnej).
	Kompleksowa informatyzacja Powiatu Łukowskiego oraz Gminy Kłoczew.
	Cel operacyjny 3.6.: Rozwój gospodarczy obszaru i wsparcie tego rozwoju.
	Wsparcie dla sektora MSP.
	Nakłady inwestycyjne w ramach podstrefy ekonomicznej.
	Tworzenie pozarolniczych miejsc pracy.
	Rozwój turystyki i agroturystyki.
	Promocja gospodarcza obszaru.
	Wsparcie dla działań w zakresie potwierdzenia lub wyeliminowania faktu, że na terenie powiatu łukowskiego istnieją źródła geotermalne

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

	Cel operacyjny 3.7.: Rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu.
	Inwestycje w kulturze.
	Wsparcie i organizacja przedsięwzięć mających na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego powiatu.
	Cel operacyjny 3.8.: Rozwój powiatu w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej.
	Wydatki na inwestycje w placówkach pomocy społecznej
	Podnoszenie standardów w placówkach pomocy społecznej.
	Podnoszenie standardów w Domu Dziecka w Radoryżu Smolanym
	Inwestycje i modernizacje w placówkach opiekuńczo- wychowawczych. – domach dziecka
	Inwestycje o modernizacje placówek – pogotowie opiekuńcze

Źródło: Opracowanie własne

II.2. ZGODNOŚĆ ZE STRATEGICZNYMI DOKUMENTAMI

II.2.1. Dokumentacja strategiczna wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015

Strategia Rozwoju Kraju jako cel główny przyjmuje podniesienie poziomu jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin

Priorytetami zaś są

- Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej
- Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości
- Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i bezpieczeństwa
- Rozwój obszarów wiejskich
- Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

Wszystkie priorytety znajdują odzwierciedlenie w celach głównych, operacyjnych i poszczególnych działaniach.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007 - 2013

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007- 2013 dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Celami horyzontalnymi NSRO są:

- Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;

- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług;
- Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
- Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Cel strategiczny NSRO oraz cele horyzontalne realizowane będą za pomocą programów i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ);
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG);
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL);
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW);
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna (PO PT);
- Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej (PO EWT);
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO).

Wszystkie cele znajdują odzwierciedlenie w celach głównych, operacyjnych i poszczególnych działaniach.

Strategia Rozwoju Województwa na lata 2006 - 2020.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego stanowi nadrzędny dokument w stosunku do Strategii Powiatu Łukowskiego. W szczególności istotne koncepcje i diagnozy zostały oparte na:

- Diagnozie strategicznej dla Województw Lubelskiego
- Projekcji przyszłego rozwoju Lubelszczyzny

- Wizji przyszłości
- Zgodność z misją i celem nadrzędnym
- Zgodności z celami operacyjnymi

Strategia Powiatu Łukowskiego realizuje następujące priorytety Strategii Województwa Lubelskiego:

Priorytet 1: Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności

do tworzenia miejsc pracy.

Priorytet 2: Rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy.

Priorytet 3: Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego.

Priorytet 4: Rozwój współpracy międzyregionalnej województwa oraz poprawa skuteczności wdrażania polityki rozwoju regionu.

Wszystkie priorytety znajdują odzwierciedlenie w celach głównych, operacyjnych i poszczególnych działaniach.

Regionalne Programy Operacyjne (RPO)

Uzasadnieniem dla przygotowania i realizacji 16 RPO jest decentralizacja programowania rozwoju regionów, zwiększenie stopnia efektywności prowadzenia działań rozwojowych przez administrację publiczną, jak również efektywne wykorzystanie środków strukturalnych przyznanych w okresie 2004-2006 w ramach ZPORR. Cele RPO z jednej strony są ustalane przez województwa w odniesieniu do wojewódzkich strategii rozwoju, a z drugiej wpisują się w cele Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007 – 2013 (NSRO). Podstawowe cele RPO są związane z podnoszeniem konkurencyjności poszczególnych regionów oraz promowaniem zrównoważonego rozwoju. Cele te osiągnąć są poprzez zintegrowane oddziaływanie na tworzenie warunków dla wzrostu zatrudnienia oraz wzrostu inwestycji na poziomie regionalnym i lokalnym.

Realizacja RPO WL 2007 – 2013 będzie przyczyniać się do osiągnięcia założeń odnowionej Strategii Lizbońskiej, a także realizacji priorytetów polityki

regionalnej UE ustanowionych dla celu „Konwergencja”. Będzie jednocześnie przyczyniać się do osiągnięcia celów rozwojowych województwa określonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006 – 2020.

Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 - 2013 jest podniesienie konkurencyjności regionu prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego, zwiększenia zatrudnienia oraz poprawy spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej województwa.

Wszystkie priorytety znajdują odzwierciedlenie w celach głównych, operacyjnych i poszczególnych działaniach.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG) na lata 2007 - 2013

Głównym celem Programu jest rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa.

Celami szczegółowymi PO IG są:

- Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw;
- Wzrost konkurencyjności polskiej nauki;
- Zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym;
- Zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym;
- Tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy.

Wszystkie cele znajdują odzwierciedlenie w celach głównych, operacyjnych i poszczególnych działaniach.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) na lata 2007 - 2013

Głównym celem Programu jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej

Celami strategicznymi PO Kapitał Ludzki są:

- Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo;
- Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego;
- Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce;
- Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy;
- Zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa;
- Wzrost spójności terytorialnej.

Wszystkie cele znajdują odzwierciedlenie w celach głównych, operacyjnych i poszczególnych działaniach.

- **Strategia Lizbońska**, w zakresie tworzenia na obszarze Unii Europejskiej najbardziej dynamicznej i konkurencyjnej, opartej na wiedzy, gospodarki na świecie, zdolnej do trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zapewniającej tworzenie większej ilości miejsc pracy;
- **Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju – Polska 2025**, w zakresie realizacji wizji rozwoju Polski jako społeczeństwa wiedzy i gospodarki opartej na wiedzy w trzech obszarach priorytetowych: konkurencyjna gospodarka, nowoczesne społeczeństwo oraz sprawne państwo;
- **Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007 - 2013** szczególnie w zakresie wsparcia konkurencyjności gospodarczej regionów, wyrównywanie szans rozwojowych;
- **Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007 - 2013**, który zakłada cele strategiczne - utrzymanie gospodarki na ścieżce wysokiego wzrostu gospodarczego, wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia, podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

II.2.2. Dokumenty strategiczne powiatu

II.2.2.1. Uwagi ogólne

Powiat posiada w chwili obecnej następujące plany strategiczne:

- Strategię rozwoju;
- Plan Rozwoju Lokalnego;
- Program ochrony środowiska.

II.2.2.2. Strategia Rozwoju Powiatu Łukowskiego

Aktualizowana obecnie **Strategia Rozwoju Powiatu Łukowskiego** została opracowana w roku 2001 i zakładała realizację następujących celów:

Cel nadrzędny: Zapewnienie atrakcyjności naszego powiatu, stworzenie trwałych podstaw rozwoju gospodarczego w oparciu o istniejące zasoby ludzkie i materialne.

Cele operacyjne:

- Zmiany i rozwój struktury agrarnej na wsi. Tworzenie warunków do restrukturyzacji;
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej i komunikacyjnej;
- Poprawa kondycji ekonomicznej środowiska przyrodniczego;
- Rozwój bazy turystycznej i sportowej;
- Działania na rzecz powiększania rynków zbytu, szczególnie dla przemysłu lekkiego i rolnictwa;
- Podnoszenie standardów wykształcenia. Zwiększenie dostępu do dóbr kultury;
- Poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych. Tworzenie środowiskowych form pomocy społecznej;
- Poprawa ładu przestrzennego;
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców powiatu.

Cel nadrzędny i cele operacyjne zarysowane przez Strategię Powiatu pokrywają się z obecnie proponowanymi celami. Zastosowanie innej metodologii spowodowało, iż obecna Strategia Rozwoju Powiatu Łukowskiego na lata 2009 - 2015 zachowując ogólnie sformułowane cele zmienia ich strukturę. Już na poziomie operacyjnym cele przedstawione są w

formie umożliwiającej weryfikację – liczbowo.

II.2.2.3. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łukowskiego na lata 2004 - 2014

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łukowskiego na lata 2004 - 2014 stanowi kompletną diagnozę stanu środowiska wraz z propozycjami rozwiązania najważniejszych problemów powiatu. Program zawiera Plan Gospodarki Odpadami, Plan Gospodarki Wodno - Ściekowej określa zasady monitoringu, zarządzania środowiskiem, rysuje kierunki działań i prowadzenia działalności edukacyjnej w zakresie ekologii.

Zawarty w Programie harmonogram działań obejmuje najważniejsze obszary w zakresie ochrony środowiska:

- Ochrona powietrza
- Gospodarka wodno - ściekowa
- Gospodarka odpadami
- Ochrona przyrody
- Ochrona i zrównoważony rozwój lasów
- Ochrona gleb
- Ochrona wód podziemnych

Plany działań w zakresie, w jakim obejmują okres programowania są w całości spójne ze Strategią i stanowią jej uszczegółowienie w zakresie ochrony środowiska. Zmiany dokonywane w ramach programu w przyszłości o ile zmierzać będą do zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia, zawsze pozostaną w spójności ze strategią.

II.2.2.4. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Łukowskiego

Powiat Łukowski posiada także opracowany na lata 2004 - 2013 „**Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Łukowskiego**”. W planie zawarta jest kompleksowa diagnoza w zakresie najważniejszych obszarów funkcjonowania powiatu (głównie w ujęciu statycznym).

W ramach diagnozy zawartej w planie zaprezentowane zostały badania

oczekiwania, co do preferencyjnych kierunków rozwoju. Najważniejsze z nich to:

- Rozwój wszystkich obszarów - rozwój równomierny - 31,1%;
- Rozwój w kierunku rekreacji i wypoczynku – 20,4%
- Rozwój funkcji gospodarczej - 18,4%
- Centrum handlowe - 13,6 %
- Rozwój funkcji mieszkaniowej – 8,7%
- Rozwój rolnictwa - 7,8%

Wskazywane kierunki świadczą przede wszystkim o oczekiwaniach, co do poprawy jakości życia mieszkańców i wzmocnienia rozwoju gospodarczego. Jednocześnie widoczna jest tendencja do poparcia równomiernego rozwoju.

Opracowany w ramach Planu Rozwoju Lokalnego harmonogram wyznaczył następujące kierunki działania:

- Budowa i modernizacja dróg powiatu - lata 2004 - 2013;
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury informatycznej Powiatu Łukowskiego - rok 2004;
- Utworzenie lokalnej bazy danych – lata 2004 - 2006;
- Ochrona wód powierzchniowych Powiatu Łukowskiego – lata 2004 - 2013;
- System segregacji i recyklingu odpadów w Powiecie Łukowskim – lata 2007 - 2013;
- Uruchomienie Funduszu Poręczeń Kredytowych – rok 2006;
- Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości – lata 2004 - 2006;
- Rozbudowa I LO w Łukowie – lata 2004 - 2006;
- Budowa szkoły specjalnej w Łukowie – lata 2004 - 2006;
- Utworzenie centrum rehabilitacyjno - opiekuńczego w Łukowie – lata 2004 - 2006;
- Utworzenie Centrum Kultury Sienkiewiczowskiej w Woli Okrzejskiej – lata 2007 - 2013;
- Program przeciwdziałania wadom postawy w Powiecie Łukowskim - lata 2007 - 2013;
- Utworzenie Centrum Integracji i Aktywizacji Społecznej w Łukowie – lata 2004 - 2006.

Analiza planów na lata 2004 - 2013 wskazuje na wsparcie dwóch najważniejszych obszarów działalności powiatu - poprawy jakości życia i rozwoju gospodarczego. Jednocześnie upływ pierwszego okresu programowania 2004 -2006 pokazuje, iż wiele z projektów nie zostało zrealizowanych, co wymaga umieszczenia ich w Strategii Rozwoju i dokonania aktualizacji Planu Rozwoju.

Identyfikując problemy za najważniejsze kwestie autorzy uznali rozwiązanie problemów demograficznych, problemów związanych z zatrudnieniem, stanem technicznym dróg, rozdrobnienie gospodarstw rolnych, niską efektywnością podmiotów gospodarczych.

Za kluczowe czynniki sukcesu zostały uznane następujące. W nawiasie skala w odniesieniu do średniej:

- Położenie geograficzne i połączenia komunikacyjne (wynik lepszy niż średnia);
- Dostępność odpowiedniej infrastruktury techniczne j- drogi, media (wynik równy średniej);
- Bliskość ryków zbytu (wynik zdecydowanie lepszy od średniej);
- Klimat wobec inwestorów (wynik równy średniej);
- Atrakcyjność turystyczno – rekreacyjna (wynik gorszy od średniej).

Analiza kluczowych czynników wskazała na lepszą pozycję powiatu łukowskiego w odniesieniu do średniej. Zdaniem autorów najlepszy wynik został osiągnięty dla bliskości ryków zbytu. Poprawy wymaga zaś dostępność infrastruktury i klimat dla inwestorów.

II.3. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Głównymi źródłami finansowania Strategii będą:

- Środki pochodzące z budżet powiatu;
- Środki pochodzące z budżetów miast i gmin powiatu łukowskiego;
- Zewnętrzne środki (dostępne głównie w ramach programów

finansowanych przez UE);

- Inne środki pochodzące z sektora publicznego;
- Środki sektora prywatnego;
- Środki budżetu państwa;
- Środki pochodzące z sektora finansowego – kredyty, pożyczki.

Poza wskazanymi wyżej źródłami możliwe będzie otrzymanie wsparcia zewnętrznego m.in. z:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Wsparcia i Norweskiego Mechanizmu Gospodarczego;
- Szwajcarskiego Instrumentu Finansowego.

Na szczególną uwagę zasługuje finansowanie rozwoju powiatu w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), gdzie beneficjentami mogą być zarówno podmioty prywatne jak i podmioty publiczne. Stopień wykorzystania tych środków zadecyduje w przyszłości o wsparciu rozwoju obszarów dziś najbiedniejszych i integracji terytorialnej w ramach powiatu.

II.4. KONTROLA. SPOSÓB SKUTECZNEJ WERYFIKACJI DZIAŁAŃ, ICH WPŁYWU NA REALIZACJĘ STRATEGII.

Monitorowanie realizacji Strategii odbywać będzie się na 2 płaszczyznach:

- Okresowego raportowania z wykonanych działań w ramach Strategii (raporty roczne)
- Stałej koordynacji działań jako spójnych z opracowaną Strategią.

Kompetencję w zakresie **sporządzania raportów** jak i koordynacji działań posiadają instytucje odpowiedzialne za realizację merytorycznych zapisów

Strategii.

Kompetencje w zakresie **zatwierdzania raportów** posiada Zarząd Powiatu Rada Powiatu posiada **kompetencje informacyjno - kontrolne** nad realizacją Strategii.

Zakłada się, że instytucją odpowiadającą za aktualizację, koordynację i monitorowanie procesu realizacji Strategii będzie Wydział Rozwoju, Zamówień Publicznych i Promocji Starostwa Powiatowego w Łukowie. Ocena stopnia realizacji Strategii będzie dokonywana w cyklu rocznym w oparciu o zestaw wskaźników dostosowanych do rodzaju i charakteru monitorowanego celu.

Cel główny 1: Uczynienie z powiatu łukowskiego lidera rozwoju północno-wschodniej części Lubelszczyzny przyciągającego najaktywniejsze i najefektywniejsze podmioty z terenów ościennych- powiatów radzyńskiego, ryckiego, lubartowskiego i parczewskiego.

Wskaźniki:

- Odsetek uczniów pobierających naukę w szkołach przygotowujących do zawodu.
- Liczba zmodernizowanych/wybudowanych obiektów edukacyjnych.
- Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w branży telekomunikacyjnej, informatycznej, biotechnologicznej, specjalistycznym doradztwie.
- Liczba nowoutworzonych miejsc pracy poza rolnictwem.
- Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw
- Liczba wybudowanych/przebudowanych dróg/linii kolejowych

Cel główny 2: Oparcie rozwoju gospodarczego o współpracę z podmiotami z terenu województwa mazowieckiego w szczególności z aglomeracją warszawską i miastem Siedlce oraz nawiązanie kontaktów społeczno-gospodarczych z Ukrainą.

Wskaźniki:

- Odsetek zmodernizowanych lub nowowytbudowanych tras komunikacyjnych.
- Liczba projektów zrealizowanych w ramach współpracy międzynarodowej.
- Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw.
- Liczba opracowanych Strategii.

Cel główny 3: Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu i integracja gmin powiatu w szczególności poprzez intensywne działania wyrównujące poziom jakości życia pomiędzy miastami powiatu, a gminami wiejskimi.

Wskaźniki:

- Obszar gruntów poddanych scaleniu
- Długość zmodernizowanych bądź nowopowstałych dróg.
- Liczba zmodernizowanych obiektów służby zdrowia/Ilość zakupionego specjalistycznego sprzętu medycznego.
- Liczba popełnionych i wykrytych przestępstw/Liczba pożarów.
- Liczba uzyskanych certyfikatów.
- Odsetek ludności objętych selektywną zbiórką odpadów/Zużycie wody na potrzeby ludności
- Długość wybudowanych ścieżek rowerowych/chodników
- Wydatki powiatu na pomoc społeczną.
- Ilość środków finansowych przeznaczona na inwestycje w kulturze.
- Liczba gospodarstw agroturystycznych
- Liczba pobranych dokumentów za pomocą strony www/internetowej.

II.5. OPIS KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy Powiatu mieli możliwość zapoznać się z roboczą wersją strategii, która została umieszczona na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Łukowie.

Szerokie konsultacje społeczne odbyły się w dniu 30 stycznia 2009 r. w siedzibie Starostwa Powiatowego w Łukowie. W konsultacjach uczestniczyli mieszkańcy powiatu, członkowie władz powiatu w tym radni powiatu, wójtowie gmin wchodzących w skład powiatu i radni tych gmin, szefowie powiatowych jednostek organizacyjnych.

W wyniku konsultacji dokonano modyfikacji analizy SWOT zwrócono też m.in. uwagę na następujące problemy:

- Potencjalny problem dodatkowego obciążenia dróg z powodu instalacji fotoradarów przy drogach wyższej kategorii.
- Brak wystarczającego ujęcia problemu retencji.
- Ujęto w działaniach na rzecz bezpieczeństwa – Centrum Powiadamiania Ratunkowego.
- Wskazano problem braku ok. połowy planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gmin.

II.6. WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY

Biorąc pod uwagę zawarte w Strategii założenia zidentyfikowano możliwe typy zadań do realizacji w ramach WPI. Poniżej zaprezentowano kategorie możliwych do zrealizowania projektów/zadań w ramach poszczególnych celów operacyjnych. Biorąc pod uwagę fakt, że nie zawsze możliwe jest dokładne wskazanie poziomu i zakresu dofinansowania oraz wartości poszczególnych inwestycji zaprezentowany wykaz ma charakter wyłącznie indykatywny.

Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2008-2015

Cel operacyjny 1.1: Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej w tym infrastruktury szkolnictwa wyższego

Nazwa programu/zadania	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe w (zł)	Wielkość nakładów w latach (w zł)	Źródło finansowania	Finansowanie zewnętrzne (%)	Kontrola	Uwagi	Jednostka organizacyjna odpowiedzialna za realizację/koordynację
Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Nr 1 w Łukowie	2008-2009	3.517.993,10	2008-1 980 000 2009-1 537 993	środki własne, środki z budżetu państwa (MEN)	33 % środków z budżetu państwa, 67 % środki własne powiatu	Fakt realizacji, stopień realizacji		Wydział Rozwoju
Rozbudowa oraz wyposażenie nowego skrzydła budynku I Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Łukowie	2010 – 2011	8. 155 412,01	2010 – 5 779 651,81 2011 –2 375 760,2	środki własne, środki z UE	28,35% środki własne, 71,65% środki z UE	Fakt realizacji, stopień realizacji		Wydział Rozwoju

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią przy I LO w Łukowie	2009	1 000.000	2009- 1 000 000	środki własne, środki z budżetu państwa, środki Urzędu Marszałkowskiego	33 % środków z budżetu państwa, 33% środki Urzędu Marszałkowskiego, 33 % środki własne powiatu	Fakt realizacji, stopień realizacji		Wydział Rozwoju
Rozbudowa Sali gimnastycznej dla Specjalnego Ośrodka Szkolno- wychowawczego w Baczkowie	2010-2011	1 500.000	2010-750 000 2011-750 000	środki własne, środki z budżetu państwa, środki z UE	15% środki własne, 85% środki z UE	Fakt realizacji, stopień realizacji	.	Wydział Rozwoju
Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią przy Specjalnym Ośrodku Szkolno- wychowawczym w Baczkowie	2011	1 000 000		środki własne, środki z budżetu państwa, środki Urzędu Marszałkowskiego	33 % środków z budżetu państwa, 33% środki Urzędu Marszałkowskiego, 33 % środki własne powiatu			Wydział Rozwoju
Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią przy ZS nr 1 w Łukowie	2010	1 000 000		środki własne, środki z budżetu państwa, środki Urzędu Marszałkowskiego	33 % środków z budżetu państwa, 33% środki Urzędu Marszałkowskiego, 33 % środki własne powiatu			Wydział Rozwoju
Budowa Boiska ze sztuczna nawierzchnią przy ZS nr 3 w Łukowie	2011	1 000 000		środki własne, środki z budżetu państwa, środki Urzędu Marszałkowskiego	33 % środków z budżetu państwa, 33% środki Urzędu Marszałkowskiego, 33 % środki własne powiatu			Wydział Rozwoju

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Budowa Boiska ze sztuczną nawierzchnią przy ZS w Stoczku Łukowskim	2010	1 000 000		środki własne, środki z budżetu państwa (MEN), środki Urzędu Marszałkowskiego	33 % środków z budżetu państwa, 33% środki Urzędu Marszałkowskiego, 33 % środki własne powiatu			Wydział Rozwoju
--	------	-----------	--	---	--	--	--	-----------------

Nazwa programu/zadania	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe w (zł)	Wielkość nakładów w latach (w zł)	Źródło finansowania	Finansowanie zewnętrzne (%)	Kontrola	Uwagi	Jednostka organizacyjna odpowiedzialna za realizację/koordynację
Termomodernizacja segmentu socjalno-dydaktycznego (cz. Gimnazjalna) w ZS w Adamowie	2009	500.000	2009- 5 00 000	środki własne, środki z budżetu państwa, środki UE	20% środki własne, 80% środki UE lub pożyczka z WFOŚiGW	Fakt ujęcia w budżecie, wykonanie budżetu		Wydział Rozwoju

Cel operacyjny 1.5.: Przebudowa bądź budowa nowych tras komunikacyjnych na terenie powiatu będących przedłużeniem tras komunikacyjnych z terenu innych powiatów.

Nazwa programu/zadania	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe w (zł)	Wielkość nakładów w latach (w zł)	Źródło finansowania	Finansowanie zewnętrzne (%)	Kontrola	Uwagi	Jednostka organizacyjna odpowiedzialna za realizację/koordynację
------------------------	------------------	---------------------------------	-----------------------------------	---------------------	-----------------------------	----------	-------	--

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Przebudowa drogi powiatowej 1259 L Łuków (ul. Glinki) - Rzymki-Kępki - Kozły w km 0+900 - 2+900	2009-2010	2.700.000	2009 – 1 350 000 2010- 1 350 000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi powiatowej nr 1359 L Stanin - Krzywda - Adamów - Krzówka dr kraj nr 48, w km 7+700-9+665 17+534-18+900 18+900-21+480	2009	6.000.000	2009 – 6 000 000	środki własne, środki gminy	50% Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – budżet państwa, środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi powiatowej nr 1359 L Stanin-Krzywda-Adamów- Krzówka dr kraj 48, w km 7+833 - 9+665, 15+950 - 18+900	2010-2013	5.000.000	2010- 1 250 000 2011-1 250 000 2012-1 250 000 2013-1 250 000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi nr 1202 L Łuków (ul. Wojtostwo, ul. Zapowiednik)- Strzyżew- Olszewnica-Polskowola- Kąkolewnica w 9,7 km	2010-2013	2.000.000	2010- 500 000 2011-500 000 2012-500 000 2013-500 000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Przebudowa drogi nr 1210 L Łuków (ul. Cieszkowizna)- Aleksandrów-Gąsiory-Brzostówiec-Radzyń Podl. 1,2 km	2010 2013	1.710.000	2010-427 500 2011-427 500 2012-427 500 2013-427 5000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa dr. 1311 L, Łuków (ul. Jana Pawła II, ul. Farfak) - Dziewule 6,3 km	2009 2013	8.044.100	2010-2 011 025 2011-2 011 025 2012-2 011 025 2013-2 011 025	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa i modernizacja dr. 1319 L Suchocin - Zarzec Łukowski 5,1 km	2010 2013	2.000.000	2010-5 00 000 2011-5 00 000 2012-5 00 000 2013-5 00 000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa dr. 1320 L Dminin - Rzymy Rzymki - Hanna 2,6 km	2009 2013	2.230.000	2009-446 000 2010-446 000 2011-446 000 2012-446 000 2013-446 000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych

Cel operacyjny 2.1.: Modernizacja bądź budowa nowych tras komunikacyjnych na terenie powiatu będących powiązaniem z

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

trasami komunikacyjnymi łączącymi teren powiatu z Siedlcami i Warszawą

Nazwa programu/zadania	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe w (zł)	Wielkość nakładów w latach (w zł)	Źródło finansowania	Finansowanie zewnętrzne (%)	Kontrola	Uwagi	Jednostka organizacyjna odpowiedzialna za realizację/koordynację
Budowa małej obwodnicy miasta Łuków od km 2+100 do km 3+675 droga powiatowa nr 1375 L i 1371 L	2010 2011	17.864.267	2010- 8 932133 2011- 8 932134	środki własne i miasta, środki z budżetu Unii Europejskiej	49% środki własne i miasta, 51% środki z budżetu UE	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi powiatowej nr 1348 L Okrzeja - Charlejów w km 3+240 - 4+670	2010	1.800.000	2010 – 1 800 000	środki własne, środki z budżetu gmin	środki gmin, środki własne	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi powiatowej nr 1309 L Żdżary - Dąbie	2009	2.513.000	2009 – 2 513 000	środki własne, środki z budżetu gmin	środki gmin, środki własne	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi nr 1314 L (Zbuczyn Poduchowny) gr. woj. Gołowierzchy-Nurzyna-Dębowica 3,7 km	2010 2013	4.025.000	2010-1 006 250 2011-1 006 250 2012-1 006 250 2013-1 006 250	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Cel operacyjny 3.1.:Rozwój obszarów wiejskich oraz udzielenie wsparcia dla tego rozwoju

Nazwa programu/zadania	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe w (zł)	Wielkość nakładów w latach (w zł)	Źródło finansowania	Finansowanie zewnętrzne (%)	Kontrola	Uwagi	Jednostka organizacyjna odpowiedzialna za realizację/koordynację
Dokonanie scaleń gruntów w Grzędówce, gm. Łuków, Grzędówce Kolonia; gm. Łuków; Konorzatce, gm. Adamów; Czarniej, gm. Serokomla; Dąbie, gm. Łuków.	2009-2013	16 000 000		środki własne, środki z budżetu Unii Europejskiej	-	Fakt realizacji, stopień realizacji	Kwota do wydatkowania do 2015 r.	Wydział Geodezji

Cel operacyjny 3.2.: Wzrost spójności terytorialnej obszaru poprzez budowę i modernizację dróg i innej infrastruktury komunikacyjnej – dróg, chodników, ścieżek rowerowych, parkingów, oświetlenia drogowego, sieci telekomunikacyjnej.

Nazwa programu/zadania	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe w (zł)	Wielkość nakładów w latach (w zł)	Źródło finansowania	Finansowanie zewnętrzne (%)	Kontrola	Uwagi	Jednostka organizacyjna odpowiedzialna za realizację/koordynację
------------------------	------------------	---------------------------------	-----------------------------------	---------------------	-----------------------------	----------	-------	--

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Budowa drogi powiatowej nr 1312 L Trzebieszów - Celiny - Krynka - Kolonia Grzędówka - Łuków w km 4+000 - 5+300,	2009	2.000.000	2009 – 2 000 000	środki własne, środki z budżetu Unii Europejskiej, środki gminy, rezerwa subwencji ogólnej budżetu państwa	50% środki własne, 50% środki z budżetu państwa, rezerwa subwencji ogólnej (Ministerstwo Infrastruktury)	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa skrzyżowania dróg powiatowych 1351 L Wola Burzecka - Burzec - stacja kolejowa Krzywda i 1355 L Szczygły Górne - Sarnów - Siedliska - Burzec w miejscowości Burzec na skrzyżowanie typu "rondo"	2010	500.000	2010 – 500 000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi powiatowej nr 1324 L Jarczew - Ciechomin - Stoczek Łukowski od km 8+600 - 16+880	2011	6.000	2011 – 6 000	środki własne środki gminy	50% Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011, 50% środki własne,	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi powiatowej nr 1312 L Trzebieszów- Celiny - Krynka - Kolonia Grzędówka - Łuków w km 6+005-1+100 6+020-8+050 14+940-16+770	2009 2013	5.400.000	2009-1 080 000 2010-1 080 000 2011-1 080 000 2012-1 080 000 2013-1 080000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

24+418-25+207								
Przebudowa drogi powiatowej nr 1326 L (Zwola Poduchowna) gr. woj. – Ciechomin – Guzówka - Jedlanka w km 1+020 - 4+572,50	2009 2013	1.000.000	2009-200 000 2010-1 006 250 2011-1 006 250 2012-1 006 250 2013-1 006 250	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa i modernizacja drogi powiatowej nr 1354 L Zofibór - Wólka Domaszewska - Sarnów - Wesółówka ma dł 2,00 km	2009 2013	1.000.000	2009-1 006 250 2010-1 006 250 2011-1 006 250 2012-1 006 250 2013-1 006 250	środki własne, środki gminy	środki własne środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi powiatowej nr 1220 L Wola Osowińska – Oszczepalin - Bystrzyca w km. 6+100 do 8750, 3+900 do 5 +200	2009 2013	4.040.000	2009-808 000 2010-808 000 2011-808 000 2012-808 000 2013-808 000	środki własne, środki z budżetu Unii Europejskiej, środki gminy	15% środki własne, 80% środki z budżetu UE, 5% środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Modernizacja drogi nr 1300 L Nowa Prawda – Jamielne - gr. woj. (Iwowe) 0,5 km	2009 2013	1.015.000	2009-203 000 2010-203 000 2011-203 000 2012-203 000 2013-203 000	środki własne, środki z budżetu Unii Europejskiej, środki gminy	15% środki własne, 80% środki z budżetu UE, 5% środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Przebudowa drogi nr 1301 L Stoczek Łukowski (ul. Kościelna) - Jamielne 1,5 km	2009 2013	1.525.000	2009-305 000 2010-305 000 2011-305 000 2012-305 000 2013-305 000	środki własne, środki z budżetu Unii Europejskiej, środki gminy	15% środki własne, 80% środki z budżetu UE, 5% środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi nr 1303 L Zgórznica - Rosy - gr. woj. (Olszyc - Włociański) 1,5 km	2009 2013	1.525.000	2009-305 000 2010-305 000 2011-305 000 2012-305 000 2013-305 000	środki własne, środki z budżetu Unii Europejskiej, środki gminy	15% środki własne, 80% środki z budżetu UE, 5% środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi nr 1316 L dr. kraj. Nr 2 Maciejowice – Wierzejki - Trzebieszów 1,0 km	2009 2013	1.007.000	2009-201 400 2010-201 400 2011-201 400 2012-201 400 2013-201 400	środki własne, środki z budżetu Unii Europejskiej, środki gminy	15% środki własne, 80% środki z budżetu UE, 5% środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa dr. 1318 L Trzebieszów - Strzyżew - Aleksandrów 9,2 km	2009 2013	4.000.000	2009-800 000 2010-800 000 2011-800 000 2012-800 000 2013-800 000	środki własne środki gminy	środki własne środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa dr 1321 L (Miastków Kościelny) gr. woj. - Jagodne - Nowa Prawda 2,1 km	2009 2013	1.000.000	2009-200 000 2010-200 000 2011-200 000 2012-200 000 2013-200 000	środki własne, środki z budżetu Unii Europejskiej, środki gminy	15% środki własne, 80% środki z budżetu UE, 5% środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Przebudowa drogi nr 1325 L Dąbek - Osiny - Krzywda 7 km	2010	6.000.000	2010 – 6 000 000	środki własne, środki gminy, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych	50% środki własne, 50% środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi nr 1327 L Ciechomin - Świder - Jagodne 5,3 km	2009 2013	7.080.000	2009-1 416 000 2010-1 416 000 2011-1 416 000 2012-1 416 000 2013-1 416 000	środki własne środki gminy	środki własne środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa drogi powiatowej nr 1326 L (Zwola Poduchowna) gr. woj. – Ciechomin – Guzówka - Jedlanka km 3,6	2009 2013	3.389.000	2009-677 800 2010-677 800 2011-677 800 2012-677 800 2013-677 800	środki własne, środki z budżetu Unii Europejskiej, środki gminy	środki własne środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa dr 1334 L Tuchowicz - Gózd-Zagoździe - Jamielnik Stary - 4,6 km	2010 2013	3.000.000	2010-750 000 2011-750 000 2012-750 000 2013-750 000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa dr 1336 L Tuchowicz - Wólka Zastawska - 2,2 km	2011	3.025.000	2011 – 3 025 000	środki własne, środki gminy Narodowy Program Przebudowy	środki własne środki gminy 50% Narodowy Program Przebudowy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Przebudowa dr 1338 L Jedlanka - Lipniak - Zastawie - 4,0 km	2009 2013	2.000.000	2009- 400 000 2010-400 000 2011-400 000 2012-400 000 2013-400 000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Modernizacja dr 1341 L Fiukówka - Kamień - 4,0 km	2010 2013	1.000.000	2010-250 000 2011-250 000 2012-250 000 2013-250 000	środki własne środki gminy	środki własne środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa dr 1342 L Nowy Świat - Krzywda - 4,0 km	2010 2013	3.000.000	2010-750 000 2011-750 000 2012-750 000 2013-750 000	środki własne, środki gminy	środki własne środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa dr 1345 L Krzywda - Wola Okrzejska - Okrzeja - 4,2 km	2009 2013	5.060.000	2009-1 012 000 2010-1 012 000 2011-1 012 000 2012-1 012 000 2013-1 012 000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa dr 1355 L Szczygły Górne - Sarnów - Siedliska - Burzec - 9,2 km	2009 2013	1.000.000	2009-200 000 2010-200 000 2011-200 000 2012-200 000 2013-200 000	środki własne środki gminy	środki własne środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa dr 1356 L Hermanów - Kolonia Bystrzycka - Siedliska - 2,5 km	2009 2013	1.000.000	2009-200 000 2010-200 000 2011-200 000 2012-200 000 2013-200 000	środki własne środki gminy	środki własne środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Przebudowa dr 1357 L Wojcieszków - Wola Burzecka - Adamów - 4,0 km	2009 2013	7.000.000	2009-1 400 000 2010-1 012 000 2011-1 012 000 2012-1 012 000 2013-1 012 000	środki własne, środki gminy	środki własne środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Przebudowa dr 1362 L Serokomla - Charlejew - Przytoczno - 2,0 km	2009 2013	1.000.000	2009-200 000 2010-200 000 2011-200 000 2012-200 000 2013-200 000	środki własne, środki gminy	środki własne środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Modernizacja dr 1364 L Stoczek Łukowski ul. Dwernickiego - 0,7 km	2009	500.000	2009 – 500 000	środki własne, środki gminy	środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Modernizacja dr. 1358L Adamów-Zakępie- Hordzież 0+500 do 2 +500	2010-2011	1 000 000	2010-500 000 2011- 500 000	Środki własne, środki gminy	Środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych
Modernizacja dr. 1360L Hordzież-Czarna-Lipiny 5+600 do 7 +600	2011-2012	1 000 000	2010- 500 000 2011-500 000	Środki własne, środki gminy	Środki własne, środki gminy	Fakt realizacji, stopień realizacji		Zarząd Dróg Powiatowych

Cel operacyjny 3.4.: Poprawa bezpieczeństwa publicznego

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Nazwa programu/zadania	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe w (zł)	Wielkość nakładów w latach (w zł)	Źródło finansowania	Finansowanie zewnętrzne (%)	Kontrola	Uwagi	Jednostka organizacyjna odpowiedzialna za realizację/koordynację
Wydatki inwestycyjne w Komendzie Powiatowej Policji	2009-2015	300.000		środki własne, środki z UE	25% środki własne, 75% środki z budżetu UE	Fakt ujęcia w budżecie, wykonanie budżetu	kwota rocznie	Komenda Policji
Wydatki inwestycyjne dla Państwowej Straży Pożarnej	2009-2015	250.000		Środki własne/ środki z funduszy ochrony środowiska	25% środki własne, 75% środki z budżetu UE	Fakt ujęcia w budżecie, wykonanie budżetu	kwota rocznie	Komenda Państwowej Straży Pożarnej

Cel operacyjny 3.5.: Poprawa jakości i efektywności administracji publicznej, w tym wyrażająca się w poziomie absorpcji środków zewnętrznych

Nazwa programu/zadania	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe w (zł)	Wielkość nakładów w latach (w zł)	Źródło finansowania	Finansowanie zewnętrzne (%)	Kontrola	Uwagi	Jednostka organizacyjna odpowiedzialna za realizację/koordynację
Kompleksowa informatyzacja Powiatu Łukowskiego oraz Gminy Kłoczew	2009-2010	5 823 316	2009 – 2 911 658 2010 – 2 911 658	środki własne, środki z budżetu Unii Europejskiej	15% środki własne, 85% środki z budżetu UE	Fakt ujęcia w budżecie, wykonanie budżetu		Wydział Rozwoju

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Cel operacyjny 3.7.: Rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu

Inwestycje w kulturze

Nazwa programu/zadania	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe w (zł)	Wielkość nakładów w latach (w zł)	Źródło finansowania	Finansowanie zewnętrzne (%)	Kontrola	Uwagi	Jednostka organizacyjna odpowiedzialna za realizację/koordynację
Modernizacja i promocja Muzeum Henryka Sienkiewicza	2009-2015	5.000.000	2010- 1 000 000 2011 – 1 000 000 2012 – 1 000 000 2013 – 1 000 000 2014 - 1 000 000	środki własne, środki z budżetu państwa, środki z budżetu Unii Europejskiej	80% środki UE, 5% środki własne, 15% środki budżetu państwa	Fakt realizacji, stopień realizacji	Kwota do wydatkowania do 2015 r.	Wydział Rozwoju

Cel operacyjny 3.8.: Rozwój powiatu w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej

Nazwa programu/zadania	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe w (zł)	Wielkość nakładów w latach (w zł)	Źródło finansowania	Finansowanie zewnętrzne (%)	Kontrola	Uwagi	Jednostka organizacyjna odpowiedzialna za realizację/koordynację
Podnoszenie standardów w DPS Ryżki	2009-2010	2 000 000	2009 – 500 000 2010- 1 500 000	środki własne, środki z budżetu państwa	50 % środki własne, 50 % środki z budżetu państwa	Fakt realizacji, stopień realizacji		DPS

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU ŁUKOWSKIEGO NA LATA 2008- 2015

Podnoszenie standardów w Domu Dziecka w Radoryżu Smolanym	2010	500 000		środki własne, środki z budżetu państwa	15% środki własne, , 85 % środki UE	Fakt realizacji, stopień realizacji		Dom Dziecka
Modernizacja i adaptacja pomieszczeń placówki opiekuńczo - wychowawczej- Dom Dziecka w Łukowie	2009-2010	3. 081 475	2009 – 1 540 737,5 2010 – 1 540 737,5	środki własne, środki z budżetu państwa	15 % środki własne, 85 % środki UE	Fakt realizacji, stopień realizacji		Dom Dziecka
Modernizacja i adaptacja pomieszczeń budynku Pogotowia Opiekuńczego w Stoczku Łukowskim	2009-2010	2.011 841	2009 – 836 553 2010 – 1 175 288	środki własne, środki z budżetu państwa	15 % środki własne, 85 % środki UE	Fakt realizacji, stopień realizacji		Pogotowie Opiekuńcze